Ordinis non sint distincti. Quia igitur in Episcopo cumulantur duæ distinctæ potestates, & duo caracteres, id est Episcopalis, & Sacerdotalis, quorum unus necessariò includit alium, propterea Episcopus simpliciter, & absolutè dicitur in eminentiori statu constitutus, quàm simplex Sacerdos.

DE ÆTATE ET QUALITATE,

ET ORDINE PRÆFICIENDORUM.

Ex Concilio Pictaven.

CAPUT I.

UT Abbates, Decani, Præpositi, qui Presbiteri non sunt, Presbiteri fiant: qui Archidiaconatus tenent, Diaconi: qui verò Archipresbiteratus, Presbiteri; aut amittant honorem. Quòd si aliquâ justâ causâ prohibente, Presbiteri, aut Diaconi esse non potuerint, Prælaturas amittant.

SUMMARIUM.

1 *Beneficiati per privationem beneficii arctantur ad ordines sumendos, quos beneficia requirunt.*
2 *Dignitates, Abbatiæ, Decanatus, Præpositurræ, & Archipresbiteratus de jure annexum habent ordinem Sacerdotalem.*
Et *quid post Concilium Tridentinum, num. 8. & seqq.*
3 *Abbas an debeat priùs benedici, an in Presbiterum ordinari.*
4 *Archipresbiter habet curam animarum; & ideò debet in Presbiterum ordinari.*
5 *Dignitates omnes, quibus animarum cura nulla subest, hodiè obtineri possunt in vigesimo secundo anno completo, ac proindè non sunt Presbiterales.*
6 *Archimandrita idem est quod Abbas.*
7 *Ordines sacros Episcopus in vim Concilii Tridentini annectere non potest Dignitatibus, sed Canonicatibus, & Portionibus tantùm.*
8 *Abbas de jure antiquo esse poterat etiam in minoribus ordinibus constitutus, quin imò & laicus.*
9 *Ordo annexus beneficio non requiritur contemporaneè in ipso actu collationis.*
Declaratur, *num.* 11.
10 *Capellania Sacerdotalis in Cathedrali obtineri potest in vigesimo quarto anno inchoato.*
11 *Parochialis validè conferri non potest ei, qui annum vigesimum quintum non attigerit, ibidem.*
12 *Archidiaconatus de jure annexum habet ordinem Diaconatûs.*
13 *Sed ex stilo, ubi est prima dignitas post Pontificalem, requirit ordinem Presbiteratûs.*
14 *Abbates, Decani, Præpositi, Archidiaconi, & Archipresbiteri sunt Prælati.*
15 *Abbatia', an & qualis sit dignitas.*
16 Et *an comprehendatur in cap. Licèt, il. primo de præben. lib. 6.*
17 *Abbates titulares, vel habentes usum Mitræ in Sinodis Provincialibus præcedunt Commendatariis.*
18 *In Concilio Tridentino sedebant immediatè post Episcopos.*
Abbas Claravallensis in Concilio Tridentino sedit inter Abbates primus, ibidem.
19 *Generales Ordinum in Concilio Tridentino post Abbates collocati fuerunt, & inter hos primus Generalis ordinis Prædicatorum.*
20 *Decanus est honorabilior de Capitulo.*
21 *Decanatus an sit dignitas, & num. seqq.*
22 *Decanus non est de Capitulo, nisi sit etiam Canonicus, vel hoc habeat consuetudo.*
23 *Præpositi & Decani rurales non habent dignitatem.*
24 *Præpositura an sit dignitas.*
25 *Præpositi in Germania, Belgio & Polonia dignitatem habent, & alicubi jurisdictionem & curam animarum.*
26 *Archidiaconus de jure est prima dignitas post Pontificalem & caput Capituli.*
27 *Et ad eum spectat Capitulum convocare.*
28 *Ac si renuerit, cogi potest ab Ordinario.*
Capitulum convocare de consuetudine spectat ad Decanum, ibidem.
29 *Archidiaconatûs dignitas an sit major Abbatiali, vel è converso, & num.* 31.
30 *Archipresbiter an sit major Archidiacono, remissivè, & n. seqq.*
32 *Ordo litteræ non est attendendus, quando ex aliis juribus apparet varius, & inversus.*
Decanus an sit major præposito, vel è contra, ibid.
33 *Impeditus ex justa causa suscipere ordines suo beneficio annexos, quamvis non sit ipso jure beneficio privatus, tamen privari debet.*
34 *Quod procedit si culpa sua ad talem statum pervenit, ut promoveri non possit, alias secùs.*
35 *Item procedit in eo qui impedimentum priùs contractum in ordinatione sua subticuit.*
36 *Infirmitas præbet justam causam excusationis à privatione beneficii ob non promotionem ad ordines, licèt ex propria culpa provenerit.*
37 *Beneficium Sacerdotale an requirat, ut quis actu sit Presbiter tempore collationis, an verò sufficiat aptitudo.*
Latè discutitur usque ad num. 60.
38 *Quid si Ecclesia sit Parochialis.*
39 *Quid in dignitate Curata, & Collegiata Ecclesia etiam Parochiali.*
40 *Quid si sit dignitas non curata.*
41 *Et quid in Canonicatibus præbendis, aut portionibus Presbiteralibus in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia.*
42 *Beneficia simplicia de jure communi non habent certos ordines annexos, sed ad illa obtinenda sufficit prima Clericalis Tonsura.*
43 *Aliquando tamen habent ordines annexos ex fundatione, privilegio, consuetudine, vel statuto.*
44 *Ordinum annexio duplex.*
45 *Ordinis annexio respectu actûs requirit ordinem in ipso actu collationis Beneficii, alias non tenet collatio.*
46 *Episcopatus habet annexum ordinem Diaconatus respectu actus, majores verò respectu aptitudinis.*
57 *Commenda Parochialis Ecclesiæ fieri non potest, nisi actu Sacerdoti.*
48 *Ordinis annexio respectu aptitudinis non requirit, ut quis habeat ordinem annexum tempore collationis, sed satis est, ut infrà tempus à jure præfixum se faciat promoveri.*
49 *Expectans Apostolicus, an possit acceptare præbendam cui respectu actus annexus est ordo sacerdotalis si actu non sit Sacerdos.*
50 *Fundationi Beneficii per clausulas generales Papa non censetur derogare.*
51 *Ordinis annexio respectu apitudinis non requirit ætatem ordinis in ipso actu collationis, sed satis est, ut provisus sit in ea ætate, ut infra annum promoveri possit & num. seqq.*

52 *Capella, in cujus fundatione cautum est, ut Capellanus per seipsum Missas celebrare teneatur, conferri potest simplici Clerico, in ea tamen ætate constituto, ut infra annum possit in Presbiterum ordinari.*
53 *Capellaniæ in Cathedrali, quarum Capellani à Capitulo electi, tenentur Missas Conventuales canere & divinis interesse sunt sacerdotales aptitudine.*
54 *Ordinis annexio, an & quandò censeatur facta respectu actûs, vel respectu aptitudinis & num. seqq. usque ad num.* 60.
55 *Exempla annexionis ordinis respectu actûs & num. seqq.*
56 *Qualitas adjuncta verbo intelligitur secundum tempus verbi, id est in ipso actûs initio.*
57 *Gerundium undè dictum, & quàm vim habeat.*
58 *Ordo quibus casibus censeatur beneficio annexus respectu aptitudinis.*
59 *Beneficia sacerdotalia regulariter non requirunt sacerdotem actu, sed aptitudine.*
60 *Capellania, cui est annexum onus Missarum celebrandarum, an sit sacerdotalis, anve Capellanus teneatur per seipsum Missas celebrare, & num. seqq. usque ad num.* 89.
61 *Beneficium sacerdotale quod dicatur.*
62 *Capellania ea lege erecta, ut Capellanus teneatur Missas celebrare, & in divinis deservire, non est sacerdotalis, & conferri potest Clerico quatuordecim annorum, & num.* 66. & 70.
63 *Beneficia simplicia ex generali consuetudine personali residentiam non requirunt, & num.* 74. & 97.
64 *Verba*, Missas, *vel divina officia celebret, aut in divinis deserviat, non important personale servitium, & num.* 66. 70. 73. & 74.
Declaratur, *num.* 88. 97. 100. & 102.
65 *Capellaniam obtinens non tenetur sacros ordines suscipere, sed Missarum oneri potest per alium satisfacere, nisi in fundatione cautum sit, ut per seipsum celebret.*
67 *Beneficium ea lege erectum, ut præbendarius singulis diebus teneatur Missas celebrare, & divinis officiis interesse, non est sacerdotale.*
68 *Capellania sic instituta, ut Capellanus quotidiè Missam celebret, & si negligens fuerit, certam pœnam incurrat, non requirit personalem residentiam.*
69 *Item si cautum sit, ut domus pro Capellano ædificetur, ubi habitet, & serviat divinis; alioquin amoveri possit.*
71 *Capella sic ordinata, ut eligatur idoneus Capellanus Presbiter, qui Missam celebret, est sacerdotalis, sed Capellanus non tenetur inservire per seipsum.*
Declaratur, *num.* 79.
72 *Capellania in Cathedrali Ecclesia sic fundata, ut Capellanus debeat celebrare diu, noctuque divinum officium, non requirit; ut Capellanus debeat esse Presbiter.*
Officii divini celebratio non refertur ad celebrationem Missæ, ibidem.
Declaratur, *num.* 82. & *seqq.*
75 *Capellaniam non requirere servitium personale declaratur ex observantia subsecuta, & num.* 99.
Capellano habenti onus per seipsum celebrandi Missas in Ecclesia à Testatore destinata, potiùs indulgetur, ut celebret in eadem Ecclesia per substitutum, quàm alibi per seipsum, ibi. vers. Nec advertatur.
76 *Capellanus tenetur per seipsum Missas celebrare, si id verbis expressis, aut æquipollentibus cautum fuerit in fundatione Capellaniæ.*
77 *Legatum simplex cum onere assumendi ordinem sacerdotalem, & Missas celebrandi nullâ eget Ordinarii institutione.*
78 *Residentia personalis, & obligatio Missas celebrandi, & inservienti per seipsum in Capellis, & beneficiis simplicibus, quibus casibus censeatur inducta ex sententia S. Congregationis Concilii.*
79 *Capellas, & beneficia Sacerdotalia obtinentes in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis tenentur Missas celebrare, & onera adimplere per seipsos, & num. seqq.*
80 *Capellaniæ erectæ in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia cum onere Missarum celebrandarum non comprehenduntur in decreto Concilii Tridentini cap.* 4. *sess.* 22. *nisi ordinem annexum habeant, & n.* 90.
81 *Beneficia obtinentes in Cathedralibus, & Collegiatis compelli debent divina officia obire per seipsos.*
82 *Missa conventualis, quamvis non sit de horis, est tamen de officio, & num. seqq.*
83 *Intellectus* cap. De his 12. dist.
84 *Distributiones quotidianæ assignantur pro Missa Conventuali, sicut pro horis.*
85 *Beneficia obtinentes in Cathedrali, vel Collegiata cum onere inserviendi divinis, tenentur interesse Missæ Conventuali, sed non illam celebrare, nisi beneficia sint Sacerdotalia, & num. seqq.*
86 Intellectus. c. Cùm creatura de celebr. Missar.
87 *Capellam obtinens, an & quando teneatur esse Presbiter, & Missas, ac divina officia celebrare per seipsum compendiosa distinctio.*
88 *Verba*, divinis inservire, *aut* interesse *in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia important servitium Chori, quod adimpleri non potest per substitutum, & num.* 97. 100. 103. & 105.
89 *Capella sic fundata in Collegiata Ecclesia, ut illam obtinens obligatus sit in dicta Ecclesia Missas dicere, eique in divinis deservire, an requirat, ut Capellanus hæc munia expleat per seipsum, & num seqq. usque in finem.*
90 *Capellania cum onere inserviendi choro, requirit personale servitium.*
92 *Mansionariæ, & alia beneficia, quibus est annexum servitium chori, comprehenduntur in cap.* 12. *vers. Præterea sess.* 24. *Concilii Tridentini.*
93 *Capellaniæ quibus incumbit onus celebrandi Missas, & choro inservienti, non sunt compatibiles cum Canonicatibus, & Parochialibus, quamvis per earum Constitutiones liceat servire per substitutum.*
94 *Capellaniæ Cathedralis Ecclesiæ, quarum redditus in distributionibus quotidianis consistunt, personalem residentiam requirunt.*
95 *Capella etiam in Collegiata non dicitur Sacerdotalis ex eo, quòd cautum sit in fundatione, ut Capellanus teneatur Missas celebrare.*
96 *Capellania extra Cathedralem, vel Collegiatam Ecclesiam ea lege erecta, ut Capellanus teneatur in divinis deservire, non requirit servitium personale.*
98 *Fundator beneficii in dubio censetur se retulisse ad universalem consuetudinem.*
99 *Observantia plurimùm valet ad cognoscendam qualitatem beneficii.*
101 *Residentia intelligitur de personali ex vulgari modo loquendi eorum, qui fundant Capellanias in Cathedralibus, & Collegiatis.*
102 *Verba* resideant, cantent, interfint, *sunt æquipollentia.*
103 *Capellania cum onere interessendi officiis in Cathedrali, vel Collegiata requirit personale servitium.*
104 *Capellaniæ cum onere Missas, & divina officia celebrandi quarum redditus distribuuntur inter præsentes, requirunt residentiam juxta formam Concilii non obstante contraria consuetudine.*
105 *Verba*, deservire in divinis, *intelligenda sunt secundum subjectam materiam.*
106 *Divina officia non requirunt ordinem Sacerdotalem.*
107 *Consuetudo an possit immutare statum beneficii.*

1 UT *Abbates.* Per privationem beneficii arctantur beneficiati ad ordines sumendos, quos beneficia requirunt. Hoc dicit & sunt duæ partes. Prima loquitur, cùm quis potest & non vult. Secunda est contra, cùm vult & non potest, ibi, *Quod si.*

2 Nota primò quatuor Dignitates, quæ de jure communi annexum habent ordinem Presbiteratûs, videlicet Abbatiam, Decanatum, præpositurram, & Archipresbiterarum. Quoad Abbates, si hoc intelligatur de Conventualibus, planum est, tum quia solemniter benedicuntur, ut in *cap.* 1. *suprà de sup-*
3 *plen. negligen. Prælat.* & ita necessariò debent esse Presbiteri, sive sequamur opinionem Hostien. *hic* & in *c. Cùm inter infrà de re judic.* Volentis, ut priùs debeant esse Presbiteri, ac deindè benedici: sive sequamur opinionem Collectarii hic in *princip.* sentientis esse benedicendos ante Presbiterarum ex hac littera, quæ de Abbatibus loquitur: nam ante benedictionem non videntur Abbates *in d. c.* 1. Tum quia minores ordines conferunt, id que præstare nequeunt, nisi sint benedicti, & Presbiteri, ut in *c. Quoniam* 69. *dist. & in c. Cum in contingat infrà eod.* Tum denique, quia curam habent animarum saltem respectu Monachorum suorum, *cap. Nullam* 18. *q.* 2. *cap. Cùm ad Monasterium infrà de statu Monach.* & notat Abb. *in cap. Cùm in cunctis num.* 4. *vers. Sed ego non video suprà de elect.* Et idem de Archipresbiteris; nam & ipsis de jure communi cura animarum incumbit, *capite* 1. ibi 4
curam gererem animarum & per tot. infra de offic. Archipresb. Undè absque dubio promoveri debent ad ordinem Sacerdotalem, ut in *d. c. cùm in cunctis*, §. *Inferiora*, & in Clem. *Ne in agro*, §. *Cæterùm de statu Monach.* Verùm si hæc littera intelligatur de Abbatibus Titularibus cura & Con- 5
ventu carentibus, quales sunt in aliquibus religionibus, ut per Abb. *cons.* 101. *In quæstione num.* 1. *vers. Nam Papa lib.*

1. & de Decanis & Archipresbiteris, quibus animarum cura nulla subest, existimo hodie non procedere quod hîc statuitur, ut debeant esse, aut fieri Presbiteri; quoniam ex decreto Concilii Tridentini *cap.* 12. §. *Ad cæteras sess.* 24. ad quascumque Dignitates non curatas satis est, ut aliscantur Clerici viginti duobus annis non minores, id est, qui vigesimum secundum ætatis annum expleverint, ut declaravit S. Congregatio ejusdem Concilii interpres. Et cùm decretum illud loquatur per verba universalia & excipiat illas tantum dignitates, quibus cura imminet animarum, utique vendicat sibi locum etiam in quatuor dignitatibus, de quibus disponit hæc decretalis; alioquin decretum illud ferè elusorium esset, nam dignitates hîc expressæ sunt frequentiores in Ecclesiis, ac si illas excipias, paucæ sunt aliæ à sacris Canonibus cognitæ & Archimandrita idem est quod Abbas, ut expo-
6 nit gloss. *in epist. Inter Claras*, §. *Manifestum igitur in ver. Archimandrita*, C. *de Summa Trinitate & fide Catholica.* Quamobrem cùm *ex dict. cap.* 12. Ad ejusmodi dignitates obtinendas sufficiat annus vigesimus secundus, hinc necessariò sequitur, ut non habeant ordinem Presbiteratûs annexum, cùm infra annum sic provisi nequeant in Presbiteros ordinari, Clem. *Generalem de ætat. & qualit.* prout requiritur in obtinentibus dignitates, quibus ordo Presbiteratûs annexus est, ut in Clem. *Ut ii eod. tit.* & in dict. Clem. *Ne in agro*, §. *Cæterum & in c.* 4. *sess.* 22. Concilii Tridentini & hanc sententiam in Abbatia & Præpositura non curata aliàs probavit S. Congreg. Concilii, ut dixi in *d. c. cùm in cunctis n.* 45. *& 49. suprà de elect.*

Neque obstat, quod ex decreto *d. cap.* 12. §. *Neminem etiam sess.* 24. nemo sit recipiendus ad dignitatem, nisi qui eo ordine sit initiatus, quem illa dignitas requirit, aut in tali ætate, ut intrà tempus à jure & ab eodem Concilio statutum initiari valeant. Etenim decretum illud intelligi debet de dignitatibus, quæ annexum habent ordinem sacrum de jure speciali, id est ex privilegio, consuetudine vel statuto, ut notat gloss. *in cap. si eo tempore in ver. Ætatem de rescript. in* 6. non autem de jure communi. Ratio diversitatis est, quia Concilium statuendo generaliter, ut ad obtinendas dignitates non curatas sufficiat ætas viginti duorum annorum, non censetur sustulisse consuetudines & statuta localia requirentia majorem ætatem propter annexionem ordinis Sacerdotalis, hæc enim probabiliter ignorari possunt cùm in facto consistant: at juris communis dispositionem utique revocavit constitutionem condendo posteriorem, juxta textum in capite 1. *de Constit. lib.* 6.

7 Ac propterea cùm Canonici Ecclesiæ Patavinæ conquesti essent apud Sacram Congregationem Concilii, quòd Vicarius in annexione sacrorum ordinum, quam fecerat Canonicatibus illius Ecclesiæ, includisset etiam dignitates, non adhibitis eis, nec auditis: Sacra Congregatio censuit, cùm Concilium non meminerit dignitatum, cùm de illa annexione disposuit, cùm item voluerit saltem dimidiam partem Presbiteralem esse; convocare debere Vicarium iterùm Capitulum, ac de ejus consilio subtrahere dignitates & earum loco designare, & distribuere, quibus aliis Canonicatibus debeat esse facer ordo annexus. Quo decreto non obscurè Sacra Congregatio insinuavit dignitates hodiè circumscripta consuetudine, vel alio jure speciali non habere annexum ordinem Presbiteralem; alioquin non jussisset ex annexione, ut præfertur facta, absolutè detrahi dignitates.

8 Ex præmissis, quoad Abbates, collige tria tempora. Primum est jus commune antiquum, quo & in minoribus ordinibus constitutus poterat esse Abbas, quin imò & laïcus, ut in *cap. A Subdiacono*, & ibi gloss. *in ver. Abbas* 93. *dist.* Innoc. *hic in princ.* Host. *n.* 1. Joan. Andr. *n.* 8. Card. *in secunda oppositione*, & Anchar. *in* 1. *notab.*

Secundum tempus est Concilii Pictaviensis, ex quo desumpta est hæc decretalis & tunc Abbates debebant esse Presbiteri, nec assumi poterant Clerici in minoribus, nisi instante necessitate, ut in *c. Tuam*, §. *fin. infra eod.*

Tertium tempus est Concilii Tridentini & hoc tempore inspecto si Abbatiæ non immineat cura fori Pœnitentialis, aut jurisdictionalis, ad eam obtinendam sufficit annus vigesimus secundus completus & consequenter non habet ordinem Presbiteratûs annexum: ut ex dictis constat.

9 Secundò nota ibi, *Presbiteri fiant*, ad obtinendum beneficium, cui facer ordo sit annexus, non requiri, ut quis actu in eo ordine sit constitutus tempore collationis, sed satis esse ut se promoveri faciat infra tempus à jure præfixum: concordat text. *in c. cùm in cunctis*, §. *Inferiora*, ibi, *Præfixo à Canonibus tempore in Presbiteros ordinati supra de elect.* & hîc notat Butr. *in* 4. *notab.* dicens: *De jure ordo ad validitatem promotionis ad beneficium non exigitur contemporaneè cum promotione quantumcumque illi sit annexus ordo, sed sufficit, ut faciat post promotionem se promoveri* & sequuntur Petr. de Anchar. *in* 2. *notab.* & Joan de Anan. *n.* 3. idèoque cum Capitulum Ecclesiæ Paduanæ contulisset quamdam Capellam sacerdotalem ad Altare S. Joannis in Cathedrali Francisco annum vigesimum quartum agenti & quæsitum esset, an sic provisus de dicta Capellania sacerdotali esset inhabilis ex *cap.* 4. *sess.* 22. *in fine & cap.* 5. *sess.* 25. *Die* 3. *Decembris* 1578. Sac. Congregatio Concilii censuit, Parochialem non posse validè conferri ei qui non attigerit vigesimum quintum annum, *c. cùm in cunctis*, §. *Inferiora*, ubi Abb. *n.* 2. *de elect.* sed si Presbiteratus sit annexus alicui beneficio, non tamen est necesse, ut promovendus habeat ordinem requisi-
10 tum tempore promotionis, sed satis est, ut faciat se promoveri in proximis temporibus, Abb. *d.* §. *num.* 10. *arg. c. si pro Clericis, de præb. in* 6. De quo tamen dic, ut scripsi in *d. c. cùm in cunctis à n.* 63. *& infrà n.* 44. *&* 48.

Quod tamen limita, nisi in fundatione beneficii sit cautum, ut conferatur actu Sacerdoti, seu constituto in ordine sacer-
11 dotali, tunc enim requiritur ordo tempore collationis, ut latiùs dixi in *d. c. cùm in cunctis à n.* 63. & latissimè dicam infrà *in* 1. *&* 2. *quæst.*

Tertiò nota ibi, *qui Archidiaconatus tenent Diaconi* de jure communi Archidiaconatui esse annexum ordinem Diaco-
12 narûs, ut hîc per Butr. *in* 2. *notab.* Sed quia in plerisque Ecclesiis hæc dignitas est prima post Pontificalem, prout esse de
13 jure communi affirmat Bellam. in *cap.* 1. *in princ. infrà de offic. Archid.* & ideò illius collario per regulas est Sedi Apostolicæ reservata; in litteris collationis ex illilo consuevit apponi clausula: *ut provisus teneatur infra annum in Presbiterum ordinari; alioquin Archidiaconatus eo ipso vacare censeatur*, ut re ipsa experti sumus in Archidiaconatu à nobis fundato in Ecclesia nostra S. Angeli in Vado à S. D. N. Urbano VIII. nuper in Cathedralem erecta.

Quartò nota ibi, *prælationes*, Abbatem, Decanum, Præpositum, Archidiaconum & Archipresbiterum esse Prælatos,
14 prout ex hac littera deducunt Host. & Joan. Andr. ambo *n.* 3. *in ver. Prælationes*, Bellam. *ante num.* 1. *in eod. ver. & num.* 4. *in* 4. *notab.* Butr. *num.* 3. *in ultim. notab.* & Cardin. *in* 3. *notab.* Ad hoc *c. cùm ab Ecclesiarum infrà de offic. ordin.* De prærogativa Abbatum vide Lapum *alleg.* 85. *num.* 11. *vers. Item Abbatia*, ubi ait Abbatiam esse in primo dignitatis gradu sicut Episcopatus & cæteras dignitates appellari inferiores & propterea provisionem Abbatiæ pronunciari & expediri in Consistorio instar Episcopatûs. Quod probatur optimè in *c. si quis deinceps* 16. *q.* 7. nam ibi in primo gradu ponitur dignitas Episcopalis & Abbatialis, cæteræ appellantur inferiores dignitates, secundum eum; & notat Archid. *in c. Licèt, il. primo num.* 1. *de præbend. lib.* 6. ubi videtur sentire, licèt vacillando, dignitatem Abbatialem æquiparari dignitati Episcopali. Verùm Oldrad. *cons.* 14. *incip. cùm quæritur num.* 8. *vers. Non obstat*, dicit hoc verum non esse, nisi in casibus in jure expressis, ut *in cap. Ne prodefectu supra de elect. & in cap. Quam sit eod. tit. lib.* sed regulariter recenseri inter dignitates inferiores, ut in *c. cùm in cunctis*, §. *Inferiora suprà de elect.* Quin imò Joan. Monach. *in c. Inquisitores n.* 1. *de haret. lib.* 6. refert se vidisse declarari appellatione dignitatis non contineri Abbatiam. Cujus dictum refert Arch. *in d. cap. Licèt num.* 1. *vers. Scias tamen quod*, D. Joan. Card. & post eum Joan. Andr. *num.* 4. *vers. & ibi in Abbatis.* Pro quo facit text. in capite 1. 18. *q.* 2. ubi nomen Abbatis potiùs est sollicitudinis, quàm honoris. Sed tu adverte, quia Joan. Mo-
16 nach. ubi suprà, non dicit absolutè se vidisse declarari Abbatiam non venire appellatione dignitatis; sed dicit in dispositione *d. cap. Licèt*, appellatione dignitatis Abbatiam non contineri; & ita se vidisse declarari: undè restringit se ad terminos prædictæ Decretalis. *Licet* & ita notabiliter declarat Oldrad. *d. cons.* 14. *num.* 10. dicens. Nec obstat, quod dicit Archid. in prælleg. *cap. Licet*, ubi videtur innuere quod nomine Dignitatis inferioris Abbatia non comprehenditur. Quod fateor in casu illius c. quod odiosum est; & pœnale, videlicet quod manus ordinarii ligentur quin suum beneficium conferre possit; & ideò restringi debet potiùs, quàm laxari, ut extra *de elect. cap. Statutum, de regulis juris capite Odia, libro* 6. *& de pœnit. dist.* 1. §. *penult.*

Sed quidquid sit de dicto Joan. Monac. illud non recipit Curia, ut testatur Joan. Andr. in *d. c. Licet, num.* 4. *vers. Sed quantùm percipio.* Conclude igitur Abbatiam esse propriè Dignitatem, ut apertè probatur hîc & in dicto cap. *Si quis deinceps*, 16. *quæst.* 7. *in capite, Indemnitatibus*, §. *Verùm de elect. lib.* 6. *& in c. Ut Apostolicæ, de privileg. eod. lib.* & tenet gloss. *fin. in cap. Exposuisti, infra de corp. vitiat.* Philipp. Franc. *in d. c. Licet num.* 5 *Collegium Paduanum cons.* 2. post cons. Zabar. *num.* 24. *& seq.* & Felin. alios cumulans *in cap. Decernimus, in princ. infra de judic.* 17 Et hanc partem probavit S. Congregatio Concilii, quæ in Synodis Provincialibus inter alias Dignitates primum locum tribuit Abbatibus Titularibus, censuit enim in Conciliis Provincialibus Commendatarios Monasteriorum, sive Abbatiarum inter Abbates esse recipiendos. Canonicos Cathedralis Ecclesiæ præferendos esse quando capitulariter procedunt. Extra hunc casum Abbates titulares vel habentes usum mitræ debere præcedere Commendatarios: post hos locum tenere Dignitates; & post Dignitates collocandi sunt Procuratores

18 Ecclesiarum Cathedralium. Et in Concilio Tridentino immediate post Episcopos sedebant Abbates & inter hos primus
19 Abbas Claravallen. & post Abbates ordinum Generales, inter quos primus Generalis ordinis Prædicatorum, ut patet in Catalogo Patrum, qui habetur expressus in calce ipsius Concilii.

De Decanis & eorum prærogativis vide textum in *cap.*
20 *Post electionem, infrà de concess. præbend.* ubi patet Decanum esse honorabiliorem de Capitulo, ut per illum textum notat gloss. 1. *in cap. Cùm inter universas, supra de elect.* & Petr. Brixiens. *in repert. in vers. Decanus*, & Rotam *decis.*
21 442. *incipien. Fuit dubitatum aliàs* 17. *de concess. præbend. in novis*: ubi per illam decretalem similiter videtur firmare Decanatum, sonare in nomen dignitatis & esse dignitatem juris, & caput Capituli: præsertim quia, ut in facto tunc supponebatur, in casu decisionis non agebatur de Decano in Ecclesia, sed de Decano Ecclesiæ. Et adde Abbatem *in*
22 *d. c. Cùm inter universas num.* 2. ubi dicit Decanum esse de Capitulo si sit Canonicus, vel hoc habeat consuetudo: aliàs enim soli Canonici faciunt Capitulum, ut in *c. Novit & in cap. Quantò de his, quæ fiunt à Prælat.* notatur *in capite* 1. *de elect. & in cap.* 2. *de institut. & in c. Cum olim, de re judic.* id est si Decanus præter Dignitatem Decanatus habeat etiam Canonicatum, utique est de Capitulo; secùs si habeat Dignitatem Decanatûs dumtaxat, quia Dignitates non sunt de Capitulo, ut notatur in juribus prælegatis, maximè in *d. c. Cum olim*, & sic Abbas supponit Decanatum de jure esse Dignitatem. Id quod expresè tenet Archid. *in cap.* 1. *de consuetud. lib.* 6. *in fine magnæ glos.* ubi ait Presbiteros, Decanos & Præpositos Ecclesiarum Parochialium esse constitutos in dignitate. Sed hoc dictum declarat. Feder. de Sen. *in cons.* 86. *Cujus talis est, num.* 1. *in fine, vers. Sed contra videtur facere ut procedat, si prædicti habeant Collegiatas Ecclesias*; & hanc fuisse mentem Archid. ut patet ex juribus, quæ allegat *in cap. Cum ab Ecclesiarum, de offic. ordin. & cap. Cum olim, de præ-*
23 *bend.* & de talibus videtur intelligenda hæc decretalis *in ver. Prælationes.* Secùs autem est in Præpositis, seu Prioribus vel Decanis ruralibus, quia non habent dignitatem, cùm non habeant prærogativam super alios, vel jurisdictionem, ut sunt habentes personatus, vel Dignitates in Ecclesiis Cathedralibus, nec præsunt Collegio, nec aliàs habent Capellas sub se, secundùm Federicum, Præpositura itidem, quàmvis Præpositi nomen generale sit ad omnes qui præsunt, *cap.*
24 *Quamvis infra, de verb. significat.* tamen est per se dignitas ut tenet hîc glos. *in ver. Præpositi.* Host. *num.* 1. *in eod. v. glos. in c.* 1. *in ver. Præpositurat, de consuet. lib.* 6. & Gem. *cons.* 132. *in princ. vers. Non licet Præpositi.* Sed oppositum tenet Innocent. *in c. De multa, de præb.* & Arch. *in c.* 1. *de consuet. lib.* 6. ubi notant, & dedurunt Præpositurarum de jure communi non esse Dignitatem, pro ut eos ad hoc allegat Rota *in d. decis. n.* 17. *de concess. præbend. in novis*; & sequitur Franc. Aretin. *cons.* 23. *in princ.* ubi respondet præpositum non habere Dignitatem etiamsi habeat primum locum in choro sine administratione, & multò magis si non habeat, ut Præpositus Senarum. Pro conciliatione potest dici Præpositurarum importare Dignitatem si ex privilegio, fundatione, consuetudine, vel statuto hoc habeat ut sit Dignitas, vel si habeat administrationem cum jurisdictione, aut si Caput Collegii, & de tali potest intelligi hoc *cap. & textus in cap.* 1. *de concess. præbend. lib.* 6. aliàs secùs, ut per Aretin. *d. cons.* 23. *num.* 7. Item potest dici Præpositurarum sonare in nomen Dignitatis, quando est in Cathedrali cum præeminentia, vel est Collegiata, vel habet sub se Capellas, quia ex his tribus judicatur Dignitas, quibus cessantibus non est Dignitas de jure communi, ut per Feder. de Sen. *in prælleg. cons.* 86. *num.* 1. *in fine vers. Et merito.* Sic videmus Præpositum Camerarcensem habere dignitatem, ut per Aretin. *d. cons.* 23. *n.* 6. & Præpositum Taurinensem habere primam Dignitatem de consuetudine, ut per eum *num.* 7. Et in Cathedrali nostra S. Angeli in Vado Præpositura ex fundatione est tertia Dignitas post Pontificalem: è contra verò Præpositura Senarum non est Dignitas, secundum Aretin. *loco citato.* In Germania, Belgio, & Polonia Præposita Dignita-
25 tem habent, & aliquibi jurisdictionem, & curam animarum, juxta textum in *cap Cum in illis*, §. 1. *de præbend. lib.* 6. *& cap. Quamvis, infra, de verborum significat.* & interdum Præpositura est major Dignitas post Pontificalem, ut per Rebuff. *ad l.* 124. *vers. Præpositus etiam dicitur pag.* 478. *ff. De verborum significat.*

26 De Archidiacono non ambigitur quin sit Dignitas; nam de hoc est textus expressus hîc secundum Anton. de Butr. *num.* 3. *in ult. notab.* qui remittit ad notata *in cap. Decernimus, infra, de judic.* Idem efficaciter probatur *in cap.* 1. *infra, de officio Archid.* ubi Doctores communiter tenent Archidiaconum esse primam dignitatem post Pontificalem:
27 item caput Capituli, ut notat Butr. *in cap. Dilecti num.* 2. *de majorit. & obed.* Undè ad ipsum tanquam ad majorem spectat Capitulum convocare, ut *in cap.* 1. *eod. tit.* notant. Host. *num.* 2. *in vers. Major. vers. Et eadem ratione*, Joan. Andr. *num.* 5. *vers. Dicit etiam*, Bellam. *n.* 4. *vers. Et similiter, in* 5. *quæst.* & Butr. *num.* 10. Ac si 28
renuerit convocare, ad id cogi potest ab Ordinario, ut notat ibi Innoc. in fine, licet hoc jus convocandi Capitulum spectet ad Decanum de consuetudine secundum Abbat. *in*
cap. auditis, in 3. *notab. supra, de elect.* Quin imò Bel- 29
lam *in d. cap. in princ.* per illum textum *de offic. Archid.* dicit Archidiaconalem Dignitatem de jure communi post Episcopalem esse majorem Dignitatem quacumque alia in Ecclesia Dei, & per consequens, majorem Abbatiali, licet Abbates propter pinguedinem redditiuum contrarium usurpaverint.

De Archipresbiteris denique, & eorum prærogativis 30
latissimè *in c. Ad hæc, infrà, de offic. Archid.* ubi etiam videatur de præeminentia inter Archidiaconum, & Archipresbiterum.

Quintò nota ex ordine litteræ Abbates esse majores
Decanis, Decanos majores Præpositis, & Præpositos esse 31
majores Archidiaconis. Sed ad hoc ultimum, ut inquit Bellam. *num.* 1. *in* 1. *notab.* facilis est responsio, quia non ideò ultimò loquitur de Archidiaconis quòd minoris dignitatis existant, sed quia sunt minores ordine, & quia in eodem ordine cum aliis non conveniunt, major enim videtur Archidiaconus de jure communi post Episcopum, cùm solus sit de jure illius Vicarius generalis, ut *in cap.* 1. *De offic. Archid.* & arg. *l. fin. Cod. de eo qui vic. alter. ger.* Sed si est ita, cur textus post Archidiaconum posuit Archipres-
biterum, qui est major ordine? Attenta enim ratione Bel- 32
lameræ debuisset Archidiacono præmittere Archipresbiterum sicut præmisit Abbatem, Decanum, & Præpositum, cùm
omnes conveniant in ordine Sacerdotali. Fortè hoc fecit 33
Concilium Pictaviense, quia Archipresbiter in specie sub-
est Archidiacono, ut est textus *in cap.* 1. *infrà de offic. Archin.* ubi dicitur: Archipresbiter sciat se subesse Archi-
diacono, & ejus præceptis sicut sui Episcopi obedire. Undè 34
secundum Hostiens. *hic numer.* 3. Archidiaconi & hîc, & infrà in suis rubricis Archipresbiteris in ordine præponuntur, quia & sic debet esse, ut qui major est in honore, prior sit in sede, ut notatur *in capite* 1. *& capite Statuimus infrà de majorit. & obed.* Potest etiam dici ordi- 35
nem litteræ non esse attendendum, quando ex aliis juribus apparet varius, & inversus. Undè quamvis hîc Decanus præmittatur Præposito, tamen in *cap. Quamvis infrà de verborum significat.* Præpositura aliis præponitur, & sic videtur major Decanatu, ut per illum textum dixit Rota *decis.* 17. *fuit dubitatum de concess. præbend. in novis.* Et similiter quamvis Decanus, & Præpositus hîc præmittantur Archidiacono; tamen in *cap. Innovamus* 60. *distinct.* Archidiaconus ei præmittitur, ut patet ibi Archidiaconi, vel Decani, vel Præpositi. Sed & Concilium Tridentinum *in capite* 20. §. *Ad hæc sess.* 24. etsi præponat Decanos Archidiaconis, ibi *Non Decani Archidiaconi, aut aliorum inferiorum; nihilominùs in cap.* 3. *ejusdem sess.* ordine inverso Decanis præposuit Archidiaconos, ut patet ibi, *Archidiaconi autem, Decani, & alii inferiores*, & idem fecit *in cap.* 14. *in fin. sess.* 25. *de reformat.* Quinimò Concilium Lateranense *in cap. Cùm in cunctis*, §. *Inferiora suprà de elect.* primo loco Decanos Archidiaconis, & Paulò post Archidiaconos Decanis præposuit. Vel dic in his standum esse consuetudini, ut ibi per Cardinal. in 3. notab.

Ultimò nota ex fine litteræ textum ad hoc valdè nota-
bilem, quod impeditus ex justa causa suscipere ordines suo 36
beneficio annexos, quamvis non sit ipso jure beneficio privatus, *d. cap. Cùm in cunctis*, §. *Inferiora, vers. Cùm autem suprà de elect.* & ibi Butr. *in* 6. *notab.* Clem. *Ut ii, de ætat. & qualit.* Concilium Tridentinum *cap.* 4. *sess.* 22. tamen est privandus, ut hîc est textus apertus, hoc enim importat illud verbum, *amittant*, id est per sententiam judicis, ut notat Innoc. *in cap. Accepta in ver. Constiterit, vers. Aliis tamen videtur de restit. spoliat.* & Hostien. *in dicto capite. Cùm in cunctis num.* 42. *in vers. Admoniti.*

Sed oppono, quòd imò legitimè impeditì non sint privandi, *c.* 1. *infrà de Cler. ægrotan. l. Qui furere, ff. de* 37
statu homin. & l. 1. §. *Casum, ff. de postulan.* & est expressum in d. Clem. *Ut ii*, §. *Illi verò*, ibi, *Justo impedimento cessante.* Pro solutione distingue. Aut quis ex culpa sua ad talem statum pervenit, ut promoveri non possit, puta quia duellum obrulit, vel suscepit, vel telo spontè se ingessit, & oculum, vel manum, vel pedem amisit, ut in *c. infrà de corp. vitiat. &* §. 1. 23. *q.* 6. vel quia vir cum uxore suâ deprehendit eum turpiter conversantem, undè illi ea, cum quibus deliquerat, amputavit, ut *in c.* 3. §. *fin. infra de sentent. excomm.* &

notatur in cap. 3. & 4. de corp. vitiat. secundum Hostiens. hic num. 3. in ver. justa causa. Et hoc casu privari debet beneficio, & ita intelligitur textus hic. Aut sine culpa sua in impedimentum incidit, & privari non debet, & ita procedunt contraria, quia non debet addi afflictio afflictis ut in d. c. 1. de Cler. ægrotan. & hic declarat gloss. in ver. Amittant. Innoc. in eod. vers. Abb. Antiq. in verb. Prohibente, Hostien. num. 3. in ver. Justa causâ, cum quibus consentiunt Joan. Andr. Butr. Card. & reliqui omnes. Vel certè intelligitur de his, qui ante ordinationem hæc habebant impedimenta, & in ordinatione sua hæc fraudulenter tacuerunt ut legitur, & notatur in c. Exposuisti de corp. vitiat. & in c. 1. vers. Idem respondet suprà de ordinat. ab Episc. Quo casu etiam cedendi licentia peti potest ut in c. Nisi cùm pridem, §. Propter conscientiam, & §. Personæ verò suprà de renunc. secundum Innoc. & Hostiens. ubi sup.

Sed contra primam solutionem oppono. Qui ex proprio peccato in infirmitatem incidit, juxta text. in c. cùm infirmitas infrà de pœnit. & remiss. non modò non est privandus titulo beneficii, sed nec distributionibus quotidianis, ut tradit Covarr. lib. 3. variar. resolut. cap. 13. num. 8. & censuit S. Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum & declaravit sanctæ memoriæ Greg. XIII. ut scripsi in c. Licèt num. 147. infrà de præbend. Et similiter debilitas corporis, quæ reddit Episcopum inhabilem ad executionem pastoralis officii, est justa causa cedendi, etiamsi ex peccato proveniat, dummodò Episcopum pœniteat, ut notat Hostien. in d. cap. Nisi cùm pridem n. 13. in fine. Ergò impedimentum præbet justam causam excusationis à privatione ob non promotionem, licèt ex propria culpa proveniat.

At respondetur id esse speciale in impedimento ægritudinis, quod nec à jure, nec ab homine, sed ab ipso Deo illatum est, Cùm percussio 7. q. 1. ubi Gregorius: cum percussio corporalis imminet, utrum pro purgatione, an pro vindicta contingat, Dei in hoc judicium ignoratur, & ideò non debet à nobis addi flagellatis afflictio. Et huc respexit S. Congatio, dùm dixit Superiorem non debere inquirere, an Canonicus in morbum inciderit ex culpa sua necne, quia multæ possunt esse causæ, & non turpes. At secùs est in aliis impedimentis, de quibus non ambigitur quin provenerint ex culpa propria & de his intelligo hanc decretalem, quod benè nota. Adverte tamen, quia quod hic statuitur, ut qui ordines suis beneficiis annexos non suscipiunt, beneficiis privari possint & consequenter non sint ipso jure privati, hodiè corrigitur per decretum Concilii Constantiensis sub Martino V. ut scripsi pleniùs in d. c. Cùm in cunctis, §. Inferiora in ultim. notab. à num. 23. suprà de elect.

38 Quæro, an ad obtinendum beneficium Sacerdotale requiratur, ut quis sit actu Sacerdos tempore collationis, seu alterius provisionis, an verò sufficiat aptitudo.

39 Si Ecclesia sit Parochialis, clarum est non requiri Sacerdotium actu, sed satis esse, ut provisus infrà annum ad Presbiteratum se faciat promoveri; alioquin elapso anno, monitione aliqua non præmissa, est ipso jure beneficio privatus, ut in c. Licèt canon. & cap. Commissa de elect. lib. 6. de quo plenè per Rebuff. in praxi benefic. in tit. de non promot. intra ann. Et idem est in Prioratibus Conventualibus, ut in Clem. Ne in agro, §. Cæterùm de statu Monach.

40 Si Ecclesia sit Collegiata etiam Parochialis, aut Dignitas Curata, similiter non requiritur ordo Presbiteratûs tempore electionis, seu provisionis, sed satis est, ut electus promoveatur infrà tempus à jure præfixum, ut in c. Cùm in cunctis §. Inferiora, vers. Cùm autem, & ibi gloss. in ver. Canonibus suprà de elect. licèt hoc casu contraveniens non sit ipso jure beneficio privatus, sed privandus, ut est decisum in cap. Statutum eod. tit. lib. 6.

Si sit Dignitas non curata, ut Abbatia, Decanatus, Præpositura & Archipresbiteratus, eodem modo non requiritur ut illa obtinentes sint actu Presbiteri, sed satis est, ut Presbiteri fiant. Quòd si admoniti non paruerint, sunt à beneficiis amovendi, ut est textus hic & dixi suprà in 2. notab. Ex Concilio tamen Constantiensi sub Martino V. sunt ipso jure privati, ut scripsi in d. §. Inferiora in 2. notab. à n. 23. licèt hodiè prædictæ Dignitates non habeant ordinem Presbiteratûs annexum, cùm ad eas obtinendas sufficiat ætas viginti duorum annorum ex decreto Concilii Tridentini in cap. 12. §. Ad cæteras sess. 24. ut similiter dixi suprà in 1. notab.

41 Si sint Canonicatus, vel Præbendæ, aut portiones Presbiterales in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia, simili modo satis est, ut provisi infrà annum in Presbiteros ordinentur, ut in Clem. Ut ii, §. Illi verò de ætat. & qualitat. & in Concilio Tridentino in d. c. 12. §. Neminem etiam sess. 24. alioquin incidunt in pœnas d. Clem. ab eodem Concilio innovatas cap. 4. sess. 22. id est amissionis vocis in Capitulo, & subtractionis dimidiæ partis distributionum, ut ibi non autem in pœnam privationis tituli, de qua in d. cap. Licèt Canon. quæ non habet locum, nisi in Parochialibus, ut ibi notat gloss. in ver. Parochialis, gloss. 1. in d. c. Statutum, & ibi etiam Gemin. & Franc. num. 2. de elect. lib. 6. Vitalin. in d. Clem. Ut ii, §. Illi verò n. 9. Roman. cons. 325. num. 2. & 3. quamvis privari possent si admoniti contumaciter recusarent ordines suscipere requisitos, ut ex sententia S. Congregationis Concilii dixi in c. Quæris in 2. quæst. num. 33. & 34. infrà eod. in quo tamen advertendum est ad decretum Concilii Constantiensis, de quo suprà num. 40.

42 Alia verò beneficia simplicia, & Capellæ de jure communi non habent certos ordines annexos, ut in d. c. Quæris & notant Hostiens. & omnes in cap. Super inordinata de præbend. Sed ad illa obtinenda sufficit prima Clericalis tonsura, cap. Ex litteris de transact. cap. 2. de instit. Felin. in cap. Cùm adeò à num. 2. de rescrip. Staphil. de litter. grat. non à forma expectativar. num. 24. Rebuff. in Praxi tit. de Cler. à quib. & quomod. creentur num. 4. & hodiè est expressum in Constitutione Sixti V. de habitu & tonsura Clericorum & militum beneficia Ecclesiastica obtinentium, quæ incipit, Cùm sacrosanctam. 43 Possunt tamen habere ordines annexos ex fundatione, privilegio, statuto, vel consuetudine, ut not. glos. in c. Si eo tempore in ver. Ætatem, vers. Et hæc vera intelligo de rescript. lib. 6. Item glos. in d. Clem. Ut ii in ver. Annexi. Quare ad dignoscendum, an ejusmodi beneficia requirant Sacerdotium actu, necne, spectandum est privilegium, statutum, vel consuetudo, ut tradit Petr. à Biaxio in direct. elect. c. 9. par. 2. num. 3. Petr. Gregor. de benefic. cap. 36. Sed præcipuè recurrendum est ad verba fundationis, seu institutionis beneficii, quibus contrariis ordinationibus non est detrahendum, ut in decreto Concilii Tridentini cap. 5. sess. 25. de reformat.

Et quidem Abb. in c. Cùm in cunctis, §. Inferiora num. 10. de elect. in hoc articulo utitur hac distinctione, videlicet: 44 Quædam est annexio ordinum respectu actûs, quædam verò respectu aptitudinis. 45 In primo casu requiritur, ut quis sit constitutus in illo ordine tempore collationis; alioquin non tenet collatio, ut sentit gloss. in Clem. Ut ii in ver. Annexi de ætat. & qual. Undè cùm assumendus ad Cathedralem Ecclesiam debeat esse actu saltem Subdiaconus, ut in c. A multis de ætat. & qual. & in decreto Concilii Trid. cap. 2. sess. 22. 46 ibi, In sacro ord. anteà saltem sex mensium spatio constit. inde fit, ut Episcopatus dicatur habere annexum ordinem Subdiaconatûs respectu actus, majores verò respectu aptitudinis, ut per Abb. loc. cit. & in d. Clem. Ut ii num. 12. Et est simile in commenda Parochialis Ecclesiæ, quæ cùm fieri non possit, nisi Sacerdoti, cap. Nemo deinceps, de elect. lib. 6. necesse 47 est, ut Commendatarius sit actu Sacerdos, ut ibi notat gloss. in ver. Sacerdotio, & Abb. d. num. 12. vers. Item pone exemplum. In secundo autem casu non requiritur, ut quis habeat ordinem beneficio annexum tempore collationis, sed satis est, 48 ut in ea ætate sit constitutus, ut infrà tempus à jure præfixum promoveri valeat: & de hac annexione secundum Abb. intelligitur text. in d. §. Inferiora, & in c. Si pro Clericis, & c. Eum cui, de præben. lib. 6. in quibus juribus patet Ecclesiam curatam, vel dignitatem habere ordinem Presbiteratûs annexum; & tamen non requiri, ut quis sit actu Presbiter tempore promotionis; sed satis esse, ut posteà ad illum ordinem promoveatur: nimirum quia talis annexio est respectu aptitudinis tantùm, eo quòd aptus esse debeat ad illum ordinem, non autem respectu actûs: & hanc distinctionem sequitur in d. §. Inferiora, Dec. num 21. & seqq. eamque non obscurè probavit Rota decis. 3. incipien. Statutum, alias 1. de præbent. in novis: ubi ponit notabilem, & quotidianam 49 quæstionem, videlicet, stante statuto Ecclesiæ de certa præbenda non conferenda, nisi actualiter in Sacerdotio constituto, numquid impetrans Apostolicus possit hujusmodi præben- 50 dam acceptare, si actu non sit Sacerdos. Et tandem videtur concludere post Joan. Andr. & alios, quod aut beneficium habet actu Sacerdotium annexum ex primæva fundatione: & tunc expectans non potest beneficium illud acceptare, nisi actu sit Sacerdos, saltem in eo casu, in quo beneficium fuit fundatum per laicum, quia non est verisimile, ut per clausulas generales in litteris appositas Papa voluerit derogare ordinationi beneficii, ne laici à fundationibus retrahantur, arg. c. Cùm dilectus de jurepatr. & eorum, quæ leguntur, & notantur in c. Licet. de præb. lib. 6. Aut beneficium habet Sacerdotium annexum non ex fundatione, sed ex statuto posteà facto per Episcopum, & Capitulum; & tunc beneficium acceptari potest per expectantem propter clausulas, Nonobstantibus. & c. quæ in litteris apponi consueverunt; & hoc intelligitur de annexione respectu actûs, non autem de annexione respectu aptitudinis, quia tunc indistinctè potest expectans beneficium Sacerdotale acceptare, licèt actu non sit Sacerdos, ut in d. c. pro Clericis, de præb. lib. 6.

Non tamen in eo casu, in quo annexio ordinum facta est respectu aptitudinis, necesse est ut quis tempore collationi

sit

sit in ætate ad ordinem requisita, Et in hoc admitti non debet doctrina Abb. loco citato, sed satis est, ut in ea ætate sit constitutus, ut infrà annum ad ordinem illum promoveri valeat, ut tenet Rota in præalleg. decis. 1. de præbend. & hodie est expressum in decreto Concilii Tridentini c. 12. §. Neminem etiam sess. 24 ut scripsi pleniùs in d. c. Cùm in cunctis à num. 63. de elect. & patet ex subjectis declarationibus S. Congregationis Concilii, videlicet si ex fundatione Capellaniæ 52 cautum sit, ut Capellanus per seipsum celebret Missas, an possit ista conferri simplici Clerico, anve Capellania, cui annexum est onus duarum Missarum in hebdomada per proprium Rectorem celebrandarum dicatur Sacerdotalis, & non possit conferri Clerico quatuordecim annorum, Sac. Congr. ad utrumque dubium respondit posse quidem conferri simplici Clerico, in ea tamen ætate, ut infrà annum ad Sacerdotium promoveri queat, nisi alia essent verba in fundatione posita, quæ requirerent obtinentem tempore collationis esse actu Presbiterum.

Item positis verbis fundationis. Quilibet Sacerdos, qui pro tempore fuerit, continuam residentiam personalem in dicta Ecclesia facere teneatur & singulis diebus, quibus facultas & commoditas sibi aderit, in dicta Ecclesia teneatur Missam cum devotione debita celebrare. Die 13. Junii 1608. S. Congregatio censuit ad hujusmodi Ecclesiam non posse præsentari aliquem, qui non sit constitutus in tali ætate, ut infra annum possit ad Sacerdotium promoveri. Item positis verbis fundationis videlicet, Legavit dictæ Ecclesiæ collegiatæ libras octoginta pro constituenda & erigenda una præbenda Sacerdotali in dicta Ecclesia cum onere, ut præbendarius nominandus & eligendus ad dictam præbendam teneatur singula hebdomada celebrare Missas duas in dicta Ecclesia; quæritur, an sufficiat præsentare Clericum talis ætatis, ut infra annum promoveri possit ad Sacerdotium. Die 5. Januarii 1604. S. Congregatio censuit sufficere.

Item in Cathedrali Ecclesia Montis Politiani sunt plures 53 Capellaniæ perpetuæ, quas obtinentes ex antiqua consuetudine & constitutionibus Ecclesiæ habent onus pluries in hebdomada celebrandi & eorum octo electi à capitulo diebus festis non solemnibus & ferialibus Missas Conventuales canere, & unà cum capitularibus choro interesse tenentur cum perceptione dimidiæ partis distributionum, quas percipiunt Canonici S. Congregatio censuit has Capellanias inspecta institutione esse Sacerdotales, ideòque solis Sacerdotibus, vel constitutis in ætate, ut intra annum possint ad Sacerdotium promoveri, esse conferendas, nisi earum status fortè fuerit immutatus. Sed ad omnem dubitationem removendam esse agendum cum sanctissimo, ut Sacerdotales in posterum decernantur absque eas nunc obtinentium præjudicio. Sanctitas sua voluit exhiberi veteres constitutiones, inclinavitque, ut si ita res habet, hæ Capellaniæ decernantur sacerdotales.

Item stantibus verbis fundationis Capellæ videlicet: Usufructuariæ teneantur manu tenere unum Capellanum, seu Presbiterum, qui omni die celebret & celebrare debeat Missam unam in Ecclesia per ipsum testatorem fundata, &c. & post earum obitum per N. & N. quos eligit in patronos dictæ Ecclesiæ, manuteneri debeant duo Capellani, qui omni die residentiam faciant in dicta Ecclesia & qui celebrent & celebrare debeant Missam in eadem; an Capella hujusmodi sit sacerdotalis, ita ut actu sacerdoti sit conferenda. Die 22. Feb. 1614. S. Congregatio ex omnium sententia censuit hujusmodi Capellam esse quidem sacerdotalem, sed satis esse, ut ad eam præsentetur Clericus in ea ætate constitutus, ut infra annum possit ad sacerdotium promoveri.

Conclude igitur ad obtinendam Capellaniam, seu beneficium sacerdotale requiri sacerdotium in ipso actu collationis, si ordinis annexio facta sit respectu actûs. Si verò annexio facta sit respectu aptitudinis, nec requiri, ut provisus sit actu sacerdos, quod & Abbas concedit, neque ut tempore collationis habeat ætatem, quam requirit ordo Presbiteratûs, quod Abbas non concedit; sed satis esse, ut sit in tali ætate, ut infra annum possit in Presbiterum ordinari & sic in vigesimo quarto anno inchoato; quia sic poterit in vigesimo quinto inchoato promoveri ad sacerdotium ad præscriptum Clem. fin. de ætat. & qualit. & Concil. Trident. cap. 12. sess. 23.

54 Sed superest difficultas quomodò cognoscatur, an annexio facta sit respectu actûs, an verò respectu aptitudinis. Abbas in d. capite cùm in cunctis, §. Inferiora, n. 10. de elect. dicit in hoc recurrendum esse ad verba & adducit exemplum annexionis respectu actûs. Sed respectu aptitudinis: in qua major est difficultas, nihil declarat.

Tu verò sequere theoricam Rotæ in Romana Capellaniæ 19. Martii 1586. coram Cardinali Pamphilio & in aliis quam pluribus relatis in Recanaten. Beneficii 14. Junii 1608. coram Cardinali Lancelloto, quæ habetur impressa in recent. part. 2. decis. 216. n. 1. & fuit confirmata coram eodem 19. Januar. 1619. Quam quidem theoricam sæpiùs probavit S. Congregat. Conc. videlicet. Aut verba fundationis, seu institutionis beneficii respiciunt ex necessitate ipsum actum præsentationis, institutionis vel collationis. Aut non respiciunt actum, sed potiùs illius prosecutionem. In primo casu requiritur Sacerdotium in ipso actu, veluti si in fundatione beneficii, vel Capellaniæ cautum sit, ut præsentetur, vel instituatur, eligatur sacerdos, vel ut Capellania conferatur 56 Sacerdoti, seu constituto in ordine sacerdotali: nam qualitas adjuncta verbo intelligitur secundum tempus verbi, l. in delictis, §. si extraneus, ff. De noxal. l. si Titius, ubi Bart. ff. De testam. milit. idest in ipso actûs initio, ut declarat Cardin. in cap. Perpendimus sub num. 7. vers. Sed redeundo ad contrarium, de sentent. excomm. Gomes. decis. 72. in princ. lib. 1. & in proposito præter Rotam tenent Abb. in d. cap. cùm in cunctis §. Inferiora num. 10. vers. Secundo casu, & Dec. post eum num. 11. ad finem & num. 22. de elect. Idem Abb. in Clem. Ut ii sub num. 18. vers. Item pone exemplum, & ibi etiam Cardin. in §. Illa vero num. 4. & Vitalin. n. 16. post Imolam. col. 1. de ætat. & qualit. Paris. cons. 50. n. 12. & seqq. lib. 4. Ripa in l. ex facto num. 31. ff. De vulgar. Rebuff. in praxi benefic. tit. requisita ad collationem num. 35. & in repet. c. extirpandæ §. Qui verò in 2. notab. de præbend. Lambertin. de jurepatron. par. 1. lib. 2. q. 7. art. 29. Ferrett. cons. 211. num. 8. & 9.

Et idem est si cautum sit, ut præsentetur Presbiter vel Capellanus, qui Missam celebret, in quo casu propriè loquitur præcitata decisio Romana Capellaniæ. Et hoc teneas, quidquid contra scripserint nonnulli ex recentioribus, quos citat Nicolaus Garz. in tract. de benef. par. 7. c. 1. num. 62. vers. & quamvis Zerola & num. seqq.

Nec requiritur adjectio illius dictionis, actu, seu actualiter, puta præsentetur, seu instituatur actu Presbiter vel qui actualiter sit constitutus in ordine Presbiterali, ut perperam opinatus est Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 5. à n. 104. sed satis est, ut simpliciter cautum fuerit, ut præsentetur, seu instituatur Sacerdos juxta conclusionem Rotæ & communem per rationem illam, quòd qualitas adjuncta verbo, &c.

Nec refert utrum verba fundationis concepta fuerint affirmativè, puta præsentetur, vel instituatur Sacerdos, an negativè, puta præsentari, seu institui non possit, nisi Sacerdos, vel beneficium non conferatur, nisi Sacerdoti: nam etsi nonnulli existimaverint in eo tantùm casu requiri Sacerdotium actu, in quo verba sunt negativè concepta, ut Ferrett. cons. 305. veritas tamen est inter has annexiones ordinum nullam esse realem differentiam & utroque casu requiri sacerdotium actu, ut probat Paris. cons. 50. n. 18. lib. 4. & Moderni de re benefic. lib. 2. cap. 47. num. 8. & de annexione facta verbis affirmativis loquitur Rota, Abbas & Doctores præallegati num. 54. & seqq.

Rursùs nihil refert, an fundator dixerit, præsentetur, vel 57 eligatur Sacerdos: an verò dederit potestatem præsentandi, vel eligendi Sacerdotem, hujusmodi enim duæ formæ æquipollent & utroque casu requiritur Sacerdotium in ipso actu præsentationis, vel electionis, ut in casu Rotæ decis. 216. sub num. 1. vers. Nam qualitas Presbiteri par. 2. in recent. nulla enim constitui potest differentia inter verbum & gerundium, cùm gerundium sui verbi vim gerat. Undè proprium nomen sortitum est, ut notat Bald. in l. Falsus num. 6. ad finem, vers. & nota ista, Cod. De furt. & Prob. ad Joan. Monach. in cap. unic. num. 1. de postulat. Prælat. lib. 6. & habeat vim hanc imprimendi qualitatem tempore actûs perindè, ac verbum suum, ut deducit Dec cons. 433. num. 6. & 7. & in proposito moderni proximè citati num. 9.

In secundo autem casu, id est cum verba fundationis, seu 58 institutionis beneficii, vel Capellaniæ non respiciunt ipsum actum præsentationis, seu electionis vel collationis, sed illius prosecutionem, annexio ordinis dicitur facta respectu aptitudinis, nec requiritur Sacerdotium actu, sed satis est ut præsentandus, vel eligendus in ea ætate sit constitutus, ut infra annum ad Sacerdotium promoveri queat, juxta theoricam Abbatis in d. c. cùm in cunctis, §. Inferiora num. 10. de elect. & Rotæ à Doctoribus communiter receptam.

Exemplum est si fundator dixerit, Capellanus debeat esse Presbiter, vel præsentetur Clericus, qui per se ipsum teneatur Capellaniæ in divinis inservire & Missas celebrare: nam etsi hoc casu Andreas Siculus in cons. 33. Scripsit Psalmista lib. 2. & post eum Lambert. de jurepatr. lib. 2. par. 1. q. 7. art. 27. senserit requiri Sacerdotium actu; veritas tamen est in oppositum; quia hujusmodi verba respiciunt prosecutionem ipsius præsentationis & tempus post institutionem; & ideò sufficit, ut præsentatus sit Sacerdos habitu, licèt non actu: & in hoc casu loquitur Rota in Romana Capellaniæ de Capisucchis die 20. Novembris 1573. coram cotta; quæ refertur in præalleg. Romana Capellaniæ coram Cardinali Pamphilio 14. Martii 1586. Et ita etiam in his & consimilibus terminis sæpiùs respondit S. Congregatio Concilii, ut patet ex resolutionibus relatis in præcedenti quæstione num. 52. in quibus hujusmodi verba, Capellanus per seipsum celebret, vel celebrare debeat Missas, & alia id genus S. Congregatio

ita interpreta est, ut Capella sit quidem Sacerdotalis, sed tamen latis sit, ut ad eam præsentetur, seu instituatur Clericus in ea ætate constitutus, ut infra annum possit ad Sacerdotium promoveri. Regulare enim est in beneficiis Sacerdotali-
59 bus sufficere solam habilitatem ad Sacerdotium, *cap.* 2. cum ibi notatis *insist. lib.* 6. *c. si pro clericis*, ubi Gemin. & Franc. *de præben. eodem lib.* Innocent. in d. capite *cùm in cunctis*, & ibi Abb. & Dec. in §. *Inferiora*, Rom. *cons.* 325. *num.* 1. Dec. *cons.* 122. *sub n.* 2. & Rolan. *cons.* 47. *num.* 59. *lib.* 1.

60 Secundo quæro, an Capellania, cui est annexum onus Missarum celebrandarum, sit Sacerdotalis, anve Capellanus teneatur per seipsum Missas celebrare.

61 Proposita quæstio duas habet partes, de quibus tamen promiscuè agendum fuit, quia sunt connexæ & complicatæ & plerùmque una dependet ab altera. Undè ad evidentiam præmittendum est beneficium dici Sacerdotale, cùm de jure, aut privilegio, fundatione, statuto, vel consuetudine ordinem Presbiteratûs habet annexum sive annexio hujusmodi sit facta respectu actûs, sive respectu aptitudinis, secundum ea, quæ dicta sunt in quæstione precedenti; ut notat gloss. in *Clem. Ut ii*, §. *Illi verò in ver. Annexi de ætat. & qualit.* & gloss. in *c. si eo tempore in ver. Ætatem*, *v. & hæc vera intelligo*, *de rescript. lib.* 6. Item gloss. *in ver. Sacerdotalis*, Archid. & Joan. Andr. *in c. ei cui*, *de præb. eod. lib.* & hodie est expressum in decreto Concilii Tridentini *c.* 12. §. *In omnibus verò sess.* 24. Ex eo autem, quòd Capellanus teneatur Missas celebrare, non infertur necessariò, ut Capella sit Sacerdotalis, seu ut Capellanus debeat esse Presbiter, quia onus Missarum celebrandarum potest per alium adimpleri, ut inferius patebit. Et similiter ex eo, quòd Capella sit Sacerdotalis, regulariter non licet inferre, ut Capellanus teneatur celebrare per seipsum, quia stant simul, ut Capellanus debeat esse Sacerdos & nihilominùs Missas celebrare possit per substitutum, ut pariter constabit ex his, quæ dicentur infrà, præsertim num. 71.

62 Quibus præcognitis, in proposita quæstione etsi multi multa scripserint, ut referunt moderni in *tract. de benefic. par.* 7. *c.* 1. *à num.* 75. nihilominùs vera est & communiter recepta opinio Lapi Abbatis in suis allegationibus, videlicet *alleg.* 35. *aliàs* 36. Utrùm absque dispensatione, alleg. 116. Philippus in suo testamento *n.* 3. *v. In contrarium arguitur & v. & licèt prædicta & alleg.* 117. *factum super quo num.* 2. quibus in locis censuit altare, seu capellam ea lege erectam, ut Capellanus, seu Presbiter eligendus debeat in divinis deservire & Missas celebrare pro anima fundatoris, neque actu, neque aptitudine esse Sacerdotalem, sed posse conferri sim-
63 plici Clerico quatuordecim annorum. Movetur, quia de generali consuetudine, quam Papa scit & tolerat beneficia simplicia personalem residentiam non requirunt, ut notat gloss.
64 *in c. Gratia in verb. De jure teneri*, *de reser. lib.* 6. Et quamvis testator jusserit, ut Presbiter debeat ibi in divinis deservire & Missas celebrare, tamen satisfit testatori si ibi per alium divina celebrentur, ut in reg. *Qui per alium cùm jure expressum non sit*, *ut hoc casu per se deservire debeat*: & allegat Joan. Calder. *in c. Super inordinata de præb.* ubi expresè dicit majorem quatuordecim annis, licèt minorem viginti quinque posse obtinere Ecclesiam non curatam, seu beneficium in Ecclesia non curata. Nec obstat opinio glossæ, quòd minor viginti quinque annis Ecclesiam Rectoriæ habere non possit ea ratione, quia Ecclesia dedicatur, ut in illa Rector Missam celebret & alia divina officia, *c.* 1. *de consecr. dist.* 1. Talis autem Missam celebrare non potest, nisi sit Sacerdos, *cap.* 1. §. *Unò*, *ver. & hoc utique Sacramentum sup. de Summa Trinit.* & minor vigintiquinque annis non potest esse Sacerdos, Clem. *Generalem de ætat. & qual.* Etenim, ut dicunt Calder in d. capite *Super inordinata*, & Lap. *d. alleg.* 35. *n.* 3. & 4. prædicta opinio est contra multa jura: quia in Ecclesiis jura distinguunt inter curatam, & non curatam & majorem ætatem requirunt in curatis, quàm in simplicibus, ut *in capit. Cùm in cunctis*, §. *Inferiora de elect. cap. Licèt Canon. eod. tit. lib.* 6. *cap. Eam te*, *de ætat & qualit.* Ubi autem à jure non exigitur personalis residentia, satis est per Vicarium deservire: ad hoc gloss. in *cap. Super eo in ver. Non obviet*, *de præb. lib.* 6. Item si hoc habeat consuetudo, potest quis absque peccato in absentia redditus percipere, dummodò in beneficio teneat Vicarium, per alium beneficio deserviat, ut notat gloss. *fin. in cap. Cùm omnes de constit. in cap. Extirpandæ in fin. de præbend. & in cap. Dudum*, *il. secundo in gloss. pon. de elect.* Ita Lapus Abbas cujus sententiam secuti sunt Felin. *in cap. Cùm omnes sub. num.* 32. & ibi etiam Dec. *in* 2. *lectura num.* 55. *de constit.* Mill. *in repert. in ver. Beneficium simplex*, Ferrett. *cons.* 112. & plerique alii; & Rota *in causa Brixien. Capellaniæ* 2. *Martii* 1598. *coram Litta & in Romana Capellaniæ*, *de qua infrà num.* 73. & eandem præpiùs probavit S. Congregatio Concilii, ut constat ex declarationibus infrascriptis.

Cùm petitum esset, ut injungeretur Vicario Mediolanen- 65
si, ut institueret præsentatum ætatis annorum 21. ad Capellaniam, ad quam ab immemorabili tempore consuevit præsentari Capellanus etiam non Sacerdos, nec in sacris constitutus: die 6. Junii 1581. S. Congregatio censuit, dummodò in fundatione cautum non sit, ut Capellanus per seipsum celebret, non teneri ipsum sacros ordines suscipere, sed per alium Missarum oneri satisfacere posse. Item Archiepiscopus Composit. posuit sub sequestro fructus cujusdam Capellaniæ, eò quòd illius Capellanus non satisfecisset ibi oneri quatuor Missarum in fundatione injuncto. Capellanus verò asserens se celebrasse Salamanticæ, ubi studiorum causa degebat, adiit Sacram Congregationem Concilii. Die prima Decembris 1581. S. Congregatio censuit Missas celebrandas esse in Capella, sive per ipsum Capellanum, sive per alium, nisi secùs in fundatione cautum sit, & Archiepiscopum debere relaxare sequestrum fructuum, retentis tamen fructibus pro ea quantitate, ex qua solui debeat stipendium iis, qui in defectum Capellani celebrarunt Missas in dicta Capella, vel celebrabunt.

Item in Bulla Pauli II. exponitur, quòd Jacobellus de 66
Majoribus in suo testamento inter cætera voluit: ut in Parochiali S. Stephani fundaretur de bonis suis Capella, quodque Paula de Matis testatoris filia in executionem testamenti Capellam hujusmodi sub institutione Sanctorum Laurentii & Antonii in dicta Ecclesia fundavit & competenter dotavit pro uno Clerico, qui ei in divinis deserviret, jus patronatûs sibi reservando, utique illud pro tempore obtinens in eadem Capella certas Missas qualibet hebdomada celebrare deberet ordinando, & pro prima vice Hieronimum Clericum Romanum præsentavit. Deindè Summus Pontifex ad supplicationem ejusdem Paulæ dictam Capellam in perpetuum sine cura beneficium Ecclesiasticum pro uno Clerico, qui eidem Capellæ in divinis inserviat, erexit cum reservatione juris-patronatûs. Dubitatum est an Capellania, de qua agitur, requirat necessariò, ut Capellanus debeat esse Presbiter. Die 15. Junii 1589. Sac. Congregatio censuit non requiri, sicut etiam aliàs declaravit secuta opinionem Lapi in suis allegationibus.

Item stante fundatione, quòd in dicta Capella sit, & esse debeat unus Capellanus bonus Clericus sæcularis exemplaris & Deum timens, qui qualibet hebdomada teneatur & obligatus sit unam Missam celebrare; responsum est ex verbis appositis in fundatione hujus Capellæ non inferri necessarium ut Capellanus debeat esse Presbiter.

Similiter in causa Placentina S. Congregatio censuit be- 67
neficium ea lege erectum, ut in eo deputari debeat unus prædendarius, qui singulo quoque die teneatur Missam celebrare & divinis officiis interesse, utique non esse Sacerdotale, ideòque posse Missas per alium celebrari facere.

Item consulta an Capellania instituta à testatore his ver- 68
bis, ut beneficiarius ipsius Capellæ omni die, seu saltem quinquies in hebdomada Missam celebrare teneatur, & si negligens fuerit ipse beneficiarius incurrat pœnam solidorum duorum, censeatur requirere personalem residentiam: Respondit obtinentem hanc Capellaniam non teneri residere, nec personaliter Missam dicere. Idemque dictum fuit in una 69
Caselen. in cujus fundatione cavebatur, ut domus Capellano ædificaretur, in qua habitaret, & divinis serviret; & nisi habitaret & serviret posset amoveri, & de alio provideri.

Item fuit aliàs in Ecclesia Cathedrali Malecitana erecta 70
quædam Capellania per Michaelem Gualphonsum eo onere adjecto, ut Capellanus in ea pro tempore teneretur qualibet hebdomada celebrare certum numerum Missarum. Et cùm dubitaretur ex parte Joan. Guerrero collitigantis, an prædicta Capellania esset Sacerdotalis, vel talis, quæ non ita comprehenderetur sub decreto *de reform. c.* 5. *sess.* 25. quominùs conferri posset Clerico quatuordecim annorum; & illa verba, *Capellanus*, *&c.* essent potiùs posita ad demonstrandum onus, quod testator Capellæ imposuit, quàm ut respiciant factum ipsum celebrationis Missarum per proprium Capellanum: responsum est secundum ea, quæ proponuntur hujusmodi Capellaniam non esse Sacerdotalem, posseque celebrationi Missarum per alium satisfieri, ac propterea ad illam obtinendam sufficere ætatem annorum decem, & quatuor.

Rursùs positis verbis fundationis, videlicet, Introitus dictæ decimæ dispensentur ad tenendum unum Presbiterum qui celebret Missas, & divina officia ad dictum Altare pro eo tempore, quo poterit ibidem stare ad celebrandum dicta officica omni die, & inferiùs: N. & N. habeant regere dictos introitus, & dispensare ad tenendum dictum Presbiterum tantùm quantùm tenere poterunt singulo anno. Die 17. Novembris 1605. Sacra Congrega- 71
tio censuit dictum Presbiterum posse per alium celebrare. Item stantibus verbis fundationis: voluit, & ordinavit debere eligi unum idoneum Capellanum Presbiterum per N. & quod Capellanus debeat, & teneatur celebra-

re in ea Missam pro anima, &c. Dubitatum est primo, an hæc Capella possit conferri Clerico, qui Sacerdos non sit: Deindè si necessarium sit eam conferri Sacerdoti, an idem Sacerdos teneatur per seipsum in dicta Capella celebrare. Die 3. Aprilis 1610. Sacra Congregatio ad primum respondit Capellam esse Sacerdotalem. Ad secundum non teneri inservire per seipsum.

Item Episcopus Aquilanus petiit declarari, an Capellania de jurepatronatûs laicorum posset conferri ei, qui non est ejus ætatis, ut intra annum ad ordines promoveri possit, onera subiturus, quæ dictæ Capellaniæ sunt annexa, juxta *cap.* 4. *vers. Ii verò sess.* 22. S. Congregatio censuit non posse conferri si ei injunctum sit onus dicendi Missas personaliter, vel Evangelium, vel Epistolam cantandi, vel in fundatione dictum fuerit, ut obtinens esset Sacerdos, vel Diaconus, vel Subdiaconus.

Demùm stante fundatione Capellæ in Ecclesia Cathe-
72 drali Pistoriensi sub his verbis testatoris, quod Capellanus debeat celebrare diu, noctuque divinum officium, sicut cæteri Capellani faciunt, fuit dubitatum an Capellanus debeat esse Presbiter. Sacra Congregatio censuit ex istis verbis positis in fundatione hujus Capellaniæ non inferri necessariò, ut Capellanus debeat esse Presbiter, & ita simpliciter respondendum absque eo quod dicatur, vel reservetur, nisi probaretur quòd tempore fundationis factæ de hujusmodi Capellania cæteri Capellani omnes essent Presbiteri celebrantes Missam. Tum quia in ista serie facti hoc negatur; tum quia etsi alii Capellani consuevissent esse Presbiteri, hoc non debet alterare puritatem verborum hujus fundationis, de quorum natura non est, ut teneatur esse Sacerdos, vel Missam dicere, cùm verbum Celebret officium divinum, non referatur ad celebrationem Missæ, ut colligitur ex Clem. 1. §. *Ne igitur de celebr. Missarum*, ubi Zabar. *numer.* 2. & ad exemplum prædictæ decisionis idipsum respondit in Capella fundata in Cathedrali Ecclesia Abulensi sub iisdem verbis, Capellanus debeat celebrare divina officia diu, noctuque.

Nec est omittendum quòd propter decisionem in cau-
73 sa Pistorien. ut præfertur editam, Rota *in præallegata Romana Capellaniæ* 2. *Januarii* 1589. *coram Cardinali Pamphilio*; mutavit sententiam, & recessit à resolutis, ut apparet ex ipsa decisione infrascripti tenoris, videlicet: Domini attenta resolutione Illustrissimorum Dominorum S. Concilii Interpretum in causâ Pistorien. quòd præsentandus non debeat esse Presbiter ex eo quòd in fundatione dicatur Capellanum debere celebrare divina officia, quia juxta allegat. Lapi. 36. nisi expresè caveatur, quòd per seipsum hoc agat, satis censetur provisum voluntati Testatoris, si per alium divina celebrari faciat, ad reg. *Qui per alium*, *&c.* & tradi. Cardin. *in cap. De multa in fin. vers. Quanto de præbend.* recesserunt à resolutis
74 in hac causa, & dixerunt Capellaniam non esse Sacerdotalem: quia ex verbis fundationis non adstringitur Capellanus ad deserviendum Capellæ in divinis, & Missam celebrare per seipsum. Et cùm sinus in beneficio simplici, in quo ex quadam generali totius orbis consuetudine non requiritur residentia, ut post Cardin. tradit Imola in *c. fin. num.* 9. *de Cler. non residen.* sufficit quòd deserviatur per substitutum, ad notata *in cap. Super eo de præbend. in* 6. Lap. *alleg.* 36. *sub num.* 5. *& alleg.* 117. *sub num.* 2. Cardin. *d. cap. De multa in fin.* Dec. *cap. Cùm omnes*, *secunda lectura de Constit. cum aliis allegatis.* Non obstat, quod in hoc casu verba fundationis videantur directa in personam ipsius Capellani, cùm dicant, quòd beneficium pro tempore obtinens certas Missas in qualibet hebdomada in eadem Capella celebrare deberet: quia illa non respiciunt actum ipsum celebrationis Missarum ab ipsomet Capellano, sed potiùs sunt posita ad denotandam obligationem, & onus, quod ipsa testatrix Capellæ imponebat: & sufficit quòd onus non sit ita impositum Capellano, quod per alium expleri non possit, quia aliàs cum à jure personalis residentia non requiratur, poterit per alium inservire, ex præallegatis. Ultra quod in casu resolutionis Congregationis verba erant directa ad Capellanum, pro ut etiam in casu allegationis Lapi, ubi testator mandavit dimidiam partem suorum bonorum Presbi-
75 tero eligendo dari pro celebrandis Missis. Quod dicitur in casu decisionis Pistorien. non fuisse factam mentionem celebrationis Missarum, sed tantùm divinorum, tollitur per rationem deservire per alium, quæ militat in utroque casu. Et eò magis venerunt Domini in hanc sententiam, quia concurrit mens fundatricis, quæ colligitur ex præsentatione ab ipsamet facta de Hieronimo de Longonibus. qui huic Capellæ deservivit per substitutum, Paris. *cons.* 56. *num.* 19. *lib.* 4. & posteà fuit ferè semper possessa à simplicibus Clericis, qui Missas per alios fecerunt celebrari, *l. Si de interpretatione*, *ff. De legib.* Aym. *cons.* 101. *cum simil.*

Nec adversatur conclusioni superiùs firmatæ, quòd cùm quidam Joannes habens Capellaniam in Diœcesi Hispalen. cum onere celebrandi Missas esset Romæ litis causâ, & petiisset sibi indulgeri, ut sibi liceret easdem Missas in aliqua Urbis Ecclesia celebrare; Sacr. Congregatio censuit, si Sanctissimo placuerit, id tantùm oratori esse concedendum, ut Missas in Ecclesia à Testatore destinata per alium celebrari faciat. Etenim in eo casu supponendum est ex fundatione fuisse injunctum Capellano onus per seipsum celebrandi; alioquin indultum celebrandi in eadem Capella per substitutum fuisset prorsùs inutile, contra *cap. In his*, *de privileg. cum concordan.* de quibus ibi in gloss. *ultima.*

Constat igitur ex prædictis verum esse, quod prius dicebamus, videlicet Capellam non esse Sacerdotalem ex eo quòd Capellanus teneatur Missas vel divinum officium celebrare, neque Capellanum regulariter teneri per seipsum celebrare ex eo quòd Capella sit Sacerdotalis, cùm utroque casu huic oneri satisneri possit per substitutum.

Verùm si in ipsa erectione, seu fundatione Capellæ, 76
aut aliis constitutionibus secùs constitutum fuerit, id omninò erit observandum, ut differtis verbis statuitur à Concilio Tridentino in *cap.* 5. *sess.* 25. & sæpiùs fuit responsum.

Observandum est tamen ad hoc non requiri, ut in fundatione expresè sit cautum, ut Capellanus celebret per seipsum, sed satis esse, ut id verbis æquipollentibus ordinatum fuerit, arg. *cap. In his infrà de verb. signific. l. fin. l. De donat. quæ sub modo*, *l. Quid tamen*, §. 1. *ff. De arbitr.* & patet ex subjecta resolutione S. Congregationis.

Testator cavit ut sui hæredes dent uni ex filiis ipsius pro 77
alimentis, cui dictis hæredibus meliùs placuerit, & qui ad officium Clericatûs ascendere voluerit, unam vineam ipsius Testatoris cum onere, ut cui dederint, ille teneatur pro anima, &c. celebrare annuam Missam cantatam in qualibet annali die mortis ipsius Testatoris & dicto ejus filio Sacerdote defuncto alius ex ejus filiis similiter Sacerdos succedat cum eodem onere & dictis ejus filiis Sacerdotibus defunctis, vadat in perpetuum cum eodem onere ad propinquiorem Sacerdotem de familia. Dubitatur primò, an supradictum relictum sit simplex legatum cum onere tamen assumendi ordinem Sacerdotalem & Missam celebrandi; ideòque non esse opus ulla ordinarii institutione. Ad secundum, ad hujusmodi legatum consequendum oportere esse constitutum in tali ætate, ut intra annum ad Sacerdotium possit promoveri, eoque anni spatio Sacerdotii ordinem debere suscipere. Sed quoad celebrationem Missæ posse etiam per alium huic oneri satisfacere, nisi fundationi præter expressa insint alia verba, quæ significent ut per seipsum id muneris expleat.

Casus autem in quibus censetur inducta obligatio celebran- 78
di per seipsum satis colligi possunt ex infrascriptis exemplis. Posito tenore fundationis, videlicet: Sint tres voces in præsentando Sacerdotem & Capellanum dictæ Capellæ, qui serviat in divinis eidem Capellæ, & ibidem continuè divina celebret, Missam, & officia nocturna & diurna & residentiam continuam faciat juxta Ecclesiam S. Andreæ, & serviendo dictæ Capellæ quæritur, an Rector ejusdem Capellæ teneatur residere ac subire onera per seipsum. Die 20. Julii 1600. S. Congregatio censuit hujusmodi Rectorem teneri residere, ac munia hujusmodi expiere per seipsum.

Item stante fundatione: quòd Capellani, & quilibet illorum debeat dicere pro anima mea in dicta mea Capella centum & nonaginta duas Missas recitatas qualibet anno in perpetuum, &c. Item quod sit Presbiter bonus Christianus bonæ vitæ & famæ & non habeat onus alicujus officii, nec obtineat aliquam præbendam, Vicariam, Rectoriam, nec Curatam, nec aliquod aliud beneficium nec Capellaniam, quibus inservire debeat, seu quod solùm debeat se occupare & assistere servitio istius meæ Capellaniæ, non in aliqua alia re, sive præbenda & si postquam fuerit nominatus in Capellanum fuerit provisus de aliqua alia præbenda, seu Capellania, si illam acceptaverit, perdat eo ipso hujusmodi meam Capellaniam & vacet; & providetur in personam alterius. Præsuppositis clausulis suprascriptis, quæritur utrum Capellanus teneatur præcisè per seipsum celebrare. Die 12. Maii 1606. Sac. Congregatio censuit secundum ea quæ proponuntur, teneri celebrare per seipsum. Rursùs positis verbis fundationis: omne incrementum & lucrum proveniens ex summa 500. scutorum dari debeat Capellano, qui dictæ societati in divinis inserviat, &c. Et quod Silvester Oliverius si voluerit pro Capellano dictæ societatis inservire,

cæteris præferri debeat. Die 23. Februarii 1608. S. Congregatio censuit ex dictis verbis, quæ Silvestrum præferri mandant, eum per seipsum inservire teneri. Ad hæc posito tenore dotationis videlicet, *Dono bona opportuna Vicario Archiepiscopi nomine, & vice ipsius Ecclesiæ, seu Capellæ & perpetui Sacerdotalis beneficii ad dictam Ecclesiam erendam: eo tamen tenore, ut Sacerdotes ad ipsam Ecclesiam, seu Capellam, ut fertur, ordinandam instituendi illis gaudeant & sub his conditionibus, & non aliter, videlicet ut beneficialis ipsius Ecclesiæ, seu Capellæ omni die, seu saltem quinquies in hebdomada Missam in dicta Ecclesia celebrare teneatur, justo tamen impedimento cessante. Et si negligentes fuerint, vel remissi ad celebrandum ipsam Missam, seu ipsam Missam non celebraverint, beneficialis incurrat panam solidorum, &c. pro qualibet vice convertendam in utilitatem Ecclesiæ.* Ultimo autem loco Vicarius Capitularis, sede tunc Archiepiscopali vacante, dotationem & erectionem hujusmodi per hæc verba admisit videlicet, considerans quòd ex bonis donatis potest unus Sacerdos cum uno Clerico servitore vitam congruè sustentare, beneficium creavit & bona donata prædictæ Ecclesiæ, & perpetuo Sacerdotali beneficio & pro dote ipsorum Ecclesiæ, seu beneficii assignavit. Quæritur primò, an dictum beneficium sit Sacerdotale. Secundò, an provisus de hujusmodi beneficio possit alium beneficium personalem residentiam requirens retinere S. Congregatio ad primum respondit esse Sacerdotale. Ad secundum ex verbis fundationis teneri obtinentem hujusmodi beneficium per seipsum celebrare, neque posse cum eo aliud beneficium residentiam requirens obtinere.

79 Sed prædictis videtur valdè obscure Decretum Concilii Tridentini in capite 4. *sessione* 22. ubi disertis verbis statuitur primò, ut qui Dignitates, Personatus, Officia, Præbendas, Portiones ac quælibet alia Beneficia in Cathedralibus vel Collegiatis Ecclesiis obtinent aut in posterum obtinebunt: quibus onera varia sunt annexa, videlicet ut alii Missas; alii Evangelium, alii Epistolas dicant seu cantent: teneantur justo impedimento cessante infra annum, Ordines suscipere requisitos. Et paulò post subnectitur. Cogantque Episcopi eos, diebus statutis, dictos Ordines per se ipsos exercere. Concordat caput 12. *sessione* 24. ibi: *Omnes verò Divina per se & non per Substitutos compellantur obire Officia.*

Si igitur obtinentes quæcumque Beneficia in prædictis Ecclesiis teneantur onera Missarum adimplere & Divina celebrare per seipsos: ergò falsa est conclusio superiùs firmata, quòd obtinentes Capellas Sacerdotales possint oneri Missarum & Divinorum Celebrationi per alium satisfacere.

80 Solutio est difficilis. Sed observandum est Decretum, dicto capite 4. *sessione* 22. loqui in eo tantùm casu in quo Ordines Sacri sunt annexi Beneficio in Cathedrali vel Collegiata Ecclesia; & ita Decretum illud jam pridem intellexit Sacra Congregatio. Undè obtinens Capellam Sacerdotalem in prædictis Ecclesiis, tenetur celebrare per seipsum; atque ita quod superiùs firmavimus: obtinentem Beneficium Sacerdotale, posse per alium celebrare; notabiliter limitari debet, ut non procedat in obtinente Beneficium Sacerdotale in Ecclesiis Cathedralibus vel Collegiatis. Sin autem Ordines non sint annexi Beneficio seu Capellæ, eò quòd cautum non sit in fundatione; ut Capella sit Sacerdotalis vel ut Capellanus debeat esse Presbiter aut celebrare per seipsum; sed simpliciter dispositum sit, ut Missas celebrare teneatur: tunc oneribus hujusmodi congruè satisfieri potest per substitutum, etiam in Cathedrali vel Collegiata Ecclesia. Neque hoc casu ut prædixi, est locus dispositioni dicto capite 4. quia loquitur de Beneficiis quibus onera sunt annexa; sed est locus allegationibus Lapi & declarationibus superiùs relatis, *num.* 62. 65. & *sequentibus.*

81 Sed contra hoc ultimum arguitur sic. Obtinentes Beneficia in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesiis tenentur & cogi debent Divina Officia obire per se & non per Substitutos, ut

82 expressè statutum est in dicto capite 12. *versione Omnes verò, sessione* 24. Sed Missa quamvis non sit de horis, capite 1. *De celebratione Missarum*, capite unico *de Clericis non residentibus, lib.* 6. & notat glossa *in Clementina Ut ii*, in verbo *Certis horis de ætate & qualitate*, est tamen de Officio & venit Divini Officii appellatione. Ergò obtinentes Capellas cum onere Missarum in prædictis Ecclesiis, tenentur per seipsos celebrare; & sic Capellæ hujusmodi cum prædicto onere Missarum, generaliter & indistinctè sunt Sacerdotales. Minor probatur in capite *De his* 12. *distinctione in Clementina unica in fine* ibi: Matutinalibus, Vespertinis, Missæ ac prædictarum horarum Officiis, *de reliquiis & venerationе Sanctorum*; & tenet glossa in dicta Clementina 1. in verbo *Canonicas*, ubi ait: Missam de Officio dicimus, sed non de horis. Quin imò Missam esse de horis non obscurè sentit glossa in dicta Clementina unica in verbo *Totidem*, dum inquit: argue pro æquandis distributionibus in his tribus horis, Matutino, Missâ & Vespere.

83 Cæterùm responderi potest, Missam privatam non esse de Officio; sed tantùmmodò Missam solemnem & Conventualem de qua loquitur textus in capite *Cùm creatura de celebratione Missarum*: & ita intelligitur textus in dicto capite *De his* 12. *distinctione*; loquitur enim de Officiis publicis ibi: Publica Officia, id est vespertinum, matutinum sive Missam. Et quamvis glossa exponat illud verbum *Publica*, id est Clericorum sæcularium: tamen expositio illa non congruit litteræ; & textus debet intelligi in propria significatione, ut ibi declarat Gemin. *num.* 3. *in fine, versione Nec est bona expositio glossæ*: undè Missa ibi intelligitur Conventualis & solemnis; 84
& ita etiam intelligitur textus in dicta Clementina unica & glossa præallegata; propterea enim dicunt distributiones assignari pro Missa sicut pro horis. Quod etiam adnotavit Præpositus post alios in dicto capite *De his*, *num.* 7. Hoc autem
85 non congruit, nisi Missæ Conventuali. Concluditur ergò obtinentes Beneficia in Cathedrali vel Collegiata Ecclesia cum onere Divinis inserviendi seu interessendi teneri quidem per seipsos interesse etiam Missæ Conventuali; & mulctari posse, nisi interfuerint; sed hinc non sequi ut teneantur indistinctè eamdem Missam Conventualem canere, id est ipsum Sacrificium offerre per se ipsos. Patet, quia in Ecclesiis Cathedralibus non omnibus præbendis jubetur annecti Ordo Sacerdotalis; sed dimidiæ parti dumtaxat, ut in dicto capite 12. §. *In omnibus verò, sessione* 24. Ergò non omnes Præbendati seu Beneficiati tenentur Missam solemnem celebrare per seipsos; sed illi tantùm qui obtinent præbendas quæ annexum habent Ordinem Presbiteratûs: aliquin præbendæ omnes essent Presbiterales & distinctio Concilii esset inanis. Sed Capellæ cum onere Missarum celebrandarum, nisi aliud sit cautum in fundatione; non habent Ordinem Presbiteratûs annexum, ut superiùs dictum est Sacræ Congregationis Sententia. Ergò 86
illas obtinentes non tenentur Missam Conventualem celebrare per seipsos; sed tantummodò illi interesse: hoc important verba, dicto capite *Cùm creatura de celebratione Missarum* ibi: Missarum solemnia conventualiter celebretis, id est interessendo & psallendo. Et hoc modo etiam quoad Missam Conventualem dicuntur Divina Officia per seipsos obire ad præscriptum, dicto §. *Omnes verò*. Non autem Sacrificium offerendo: quod non convenit, nisi Presbiteris, capite 1. §. *Una, versione Et hoc utiquè Sacramentum, suprà de Summa Trinitate.*

Itaque ut in hac materia perstringantur omnia, cùm quæritur 87
an & quandò obtinens Capellam teneatur esse Sacerdos & oneri Missarum Divinorumque celebrationi satisfacere per seipsum nec ne, sic distingue.

Aut Capellæ hujusmodi est annexus Ordo Presbiteratûs: puta, quia in illius fundatione cautum est, ut Capellanus debeat esse Sacerdos; aut non est annexus. In primo casu, siquidem Capella sit in Cathedrali vel Collegiata Ecclesia: tunc illam obtinens tenetur esse Sacerdos; & Missas ac Divina Officia in fundatione injuncta per se ipsum celebrare ad præscriptum, dicto capite 4. *sessione* 22. & capite 12. verbo *Omnes verò, sessione* 24. ut clarius patebit in quæstione sequenti. Sin autem Capella non sit in Cathedrali aut Collegiata Ecclesia; sed in alia inferiori in qua horæ Canonicæ non recitantur: tunc iterùm subdistingue. Nam aut in illius fundatione, expressè aut verbis æquipollentibus statutum est ut Rector teneatur Missas dicere & onera adimplere per seipsum; & lex fundationis ad amussim servanda est, ut in capite 5. *sessione* 25. & in resolutionibus de quibus suprà, *num.* 78. verbo *Casus autem*. Aut in fundatione Capellæ, nihil de hoc tacitè vel expressè cautum reperitur; sed simpliciter dictum est, ut Capellanus debeat Missas celebrare vel Divinis inservire; & tunc Capellanus non tenetur Ordinem Presbiteratûs assumere, nec Missas vel Divina Officia celebrare per seipsum; sed potest ejusmodi oneribus per alium satisfacere. Et in hoc casu propriè loquuntur Lap. in suis allegationibus, Rota *in decisione superiùs relata*, *num.* 73. & Declarationes Sacræ Congregationis de quibus suprà, *num.* 65.

In secundo autem casu principali, id est cùm Capella non habet Ordinem Presbiteratûs annexum; sed simpliciter in ejus fundatione cautum est ut illam obtinens debeat Missas celebrare vel Divinis Officiis inservire; & tunc refert an Capella sita sit in Ecclesia Cathedrali vel Collegiata, an verò in alia Ecclesia non habente servitium Chori. Et quidem si in Cathedrali vel Collegiata, distingue. Aut in fundatione Capellæ cautum est tantummodò ut Capellanus debeat Missas celebrare; & non tenetur esse Presbiter nec Missas celebrare per seipsum, ut patet in declaratione Malecitana, de qua suprà, *num.* 80. Neque enim hoc casu est locus Decreto Concilii in dicto capite 4. *sessione* 22. quia ut dictum est, loquitur in eo tantùm casu in quo Capellæ seu Beneficia in Cathedrali vel Collegiata Ecclesia habent Sacros Ordines annexos. Nec refragatur resolutio in causa Montis Politiani de qua suprà, 88
num. 32. quia ibi Capellani à Capitulo electi tenebantur Missas Conventuales canere per seipsos ex antiqua consuetudine; & sic Capellæ habebant Ordinem Presbiteratûs annexum. Aut in fundatione adjectum est ut Capellanus teneatur

neatur Divinis inservire seu interesse aut Divina Officia celebrare; & tunc propriè locum habent resolutiones Pistoriensis & Abulensis de quibus suprà, *num.* 72. ut scilicèt Capellanus non debeat esse Presbiter; sed nihilominùs tenebitur Divina Officia celebrare per seipsum, quia verba: Divinis Officiis inservire seu interesse in Cathedrali vel Collegiata Ecclesia, important servitium Chori, quod adimpleri non potest per Substitutum: ut in dicto capite 12. verbo *Omnes verò, sessione* 24. & fusiùs patebit in sequenti quæstione. Nec adversatur decisio Pistoriensis, quia eo casu non fuit quæsitum an Capellanus deberet per seipsum horis Canonicis interesse; sed tantummodò an deberet esse Sacerdos. Si verò Capella existat in Ecclesia non Cathedrali vel Collegiata, sed in alia Ecclesia non habente servitium Chori: hoc ultimo casu, quamvis in fundatione Capellæ dispositum sit ut Capellanus debeat Missas celebrare & Divinis inservire seu interesse: tamen non tenebitur Ordinem Sacerdotalem suscipere, nec Missas aut Divina Officia celebrare per seipsum; sed satis erit ut hæc munia per alium expleat; & in hoc speciali casu loquuntur Declaratio Sacræ Congregationis in causa Placentina de qua suprà, *num.* 67. *versione Similiter*; decisio Rotæ in causa Romana Capellaniæ & Lapi allegationes de quibus suprà, *num.* 62. & 73.

Tertiò juxta præmissa, quæro: Posita fundatione Capellæ
89 in Ecclesia Collegiata Sancti Sixti Viterbii infrà scripti tenoris videlicet quod, Capellanus teneatur & obligatus sit qualibet hebdomadà dicere in ipsa Ecclesia pro remissione peccatorum ipsius testatoris duas Missas & deservire Ecclesiæ in Divinis. An Capellanus hujusmodi per se ipsum Missas celebrare atque inservire teneatur.

90 Propositâ hac causâ die 9. Novembris 1619. Sacra Congregatio Concilii visa est probare conclusiones infrà scriptas.

Prima conclusio est Decretum Concilii Tridentini, capite 4. *sessione* 22. quâ parte statuit ut habentes Beneficia in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesiis cum onere dicendi Missam Evangelium vel Epistolam: teneantur infra annum Ordines recipere requisitos & dictos Ordines per seipsos exercere, non habet locum in omnibus Beneficiis quorum Rectoribus prædicta onera incumbunt; sed in illis tantùm quæ certum ordinem habent annexum. Quam conclusionem jam dudùm probavit Sacra Congregatio in causâ Tudertina, dum censuit Capellanias in Cathedrali Ecclesia erectas cum onere Missarum celebrandarum, non comprehendi in dicto capite 4. nisi ordinem annexum habeant. Ratio est, quia oneribus hujusmodi congruè potest per Substitutum satisfieri; nec censetur in his electa industria personæ, ut pluribus probat Lapus, *allegatione* 117. qui propriè loquitur de Altari seu Capellania erecta in Cathedrali Ecclesia cum onere *Missas* celebrandi juxta terminos Clementinæ, *Ut ii de ætate & qualitate innovata* in dicto capite 4.

91 Secunda conclusio. Capellania eâ lege erecta in Cathedrali Ecclesia, ut Capellanus teneatur Choro inservire: requirit personale servitium, quod non potest adimpleri per Substitutum. Pro qua conclusione ponderatum fuit Decretum Concilii capite 12. *sessione* 24. ibi: Omnes verò Divina per se & non per Substitutum compellantur obire Officia juncta Decisione
92 Sacræ Congregationis, quâ declaratum fuit dicto capite 12. *versione Præterea*; comprehendere etiam Mansionarias & alia Beneficia quæ sunt perpetua & habent annexum servitium in Choro.

Hinc cùm dubitatum fuerit an Capellaniæ quibus incumbit
93 onus celebrandi Missas & in Choro inserviendi, sint compatibiles cum Canonicatibus & Parochialibus: cùm per earum Constitutiones liceat eis inservire per substitutum cum licentia Ordinarii & Capituli: Sacra Congregatio censuit non esse compatibiles.

Item ortâ dubitatione an Capellaniæ Cathedralis Ecclesiæ
94 quarum redditus in distributionibus quotidianis consistunt, personalem residentiam requirant: responsum est requirere.

Sed & Sacra Congregatio Episcoporum olim consulta, an Capellani habentes distributiones quotidianas & onus celebrandi Divina Officia in Cathedrali Pisarum, teneantur ad residentiam: respondit Capellanias requirere residentiam in Choro Cathedralis.

95 Tertia conclusio: ex illis verbis fundationis de qua nunc agitur, videlicet Capellanus teneatur Missas celebrare: non infertur ut Capella sit Sacerdotalis, quia hujusmodi oneri potest per alium satisfieri: licèt Capella erecta fuerit in Collegiata Ecclesia, ex his quæ dicta sunt in prima conclusione ex sententia ejusdem Congregationis.

96 Quarta & ultima conclusio. Verba illa, Capellanus teneatur in divinis deservire, extra Cathedrales, & Collegiatas Ecclesias non important servitium personale: in quibus terminis loquitur Lap. *alleg.* 35. & decisiones Sacr. Congregationis, & Rotæ inferiùs allegandæ.

Quibus positis, ad hoc restricta fuit difficultas, an sci-
97 licet verba illa, Capellanus teneatur in divinis deservire, in collegiata importent servitium chori, ita ut propterea

illud non possit adimpleri per substitutum.

Et quidem ad probandum hæc verba non importare servitium chori infra scripta adducuntur.

Primò, divinorum celebratio in sui latitudine apta est comprehendere non solùm recitationem horarum Canonicarum, juxta *cap.* 1. *de celebr. Missar.* verùm etiam celebrationem Missæ, lectionem Evangelii, & Epistolæ, ac divini Officii extra chorum, *c.* 3. *de vita, & honest. Clerici*, & *c. Proposuit, de fil. Presbiter.* Cardin. *in Clem.* 1. §. *Ne igitur, num.* 7. *v. Quintò quæro, de celebrat. Missar.* Hoc autem casu dicta verba, in divinis, videntur potius referenda ad lectionem Evangelii, vel Epistolæ, aut divini officii extra chorum, quàm ad onus psallendi horas Canonicas, quia fuerunt apposita in fundatione Capellæ, quæ ex sui natura annexum non habet servitium chori, 98
ut in *d. cap.* 3. nec requirit personalem residentiam ex generali consuetudine ut post Cardin. tradit in *cap. in fin.* Imola *num.* 6. & Abb. *num.* 3. *de Cler. non residend.* Menoch. *de arbitr. casu* 201. *num.* 75. ergò in dubio fundadator censeri debet se retulisse ad universalem consuetudinem Bald. in *l. Precibus, n.* 44. *C. De impuber.* & in terminis Spin. *in Specul. testam.* gloss. 4. *princ. n.* 66. & Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gl.* 5. *n.* 80. & *seqq.*

Secundò nulla constituenda videtur differentia in residentiam beneficii ex hoc solum quod fuerit erectum in collegiata, vel extra eam, sed quando erigitur beneficium extra Collegiatam, hæc verba, *deservire in divinis*, non inducunt personalem residentiam. Lap. *allegat.* 35. & 116. & dictum est in 4. concl. Ergò nec quando beneficium in Collegiata erigitur Major propositio probatur, quia aut ex verbis fundationis constat beneficium requirere personalem residentiam, aut non constat. Si constat servanda est lex fundationis tam in Collegiatis Ecclesiis, quam extra eas ut in *cap.* 5. *de reform.* Si non constat, beneficium non requirit residentiam personalem, etiamsi fuerit erectum in Collegiata quia nec Clem. *Ut ii, nec d. c.* 4. habent locum in beneficiis, quæ ex fundatione certum ordinem, id est personale servitium annexum non habent, ut in prima conclusione.

Tertiò affertur decisio Rotæ *coram Pamphilio* 23. *Januarii* 1589. *in causâ Romana Capellaniæ*, superiùs relata *n.* 73. in qua fuit resolutum, Capellaniam non requirere residentiam personalem, licet in ejus fundatione cautum fuerit ut Capellanus teneatur Missas celebrare & deservire in divinis.

Quarto loco adducitur resolutio S. Congregationis in causâ Placentina tempore Cardinalis Matthæi, ut etiam diximus in quæstione præcedenti, qua declaratum fuit beneficium in Cathedrali Ecclesia ea lege erectum, ut in eo deputari debeat unus præbendarius, qui singulis diebus teneatur Missam celebrare, & divinis Officiis interesse, non esse Sacerdotale, ideòque præbendarium posse Missas per alium celebrari facere.

Ultimò affertur pro hac parte observantia subsecuta, quia 99
Sixtus V. anno 1588. & Clemens VIII. anno 1601. dictam Capellaniam contulerunt tanquam simplex beneficium personalem residentiam non requirens, ut ex litteris collationis exhibitis, hæc autem observantia plurimùm valet ad cognoscendam qualitatem beneficii, ut tradit Paris. *cons.* 50. *n.* 19. *lib.* 4. cum aliis allegatis in alia propositione hujus causæ.

Cæterùm pro contraria parte infrà scripta videntur magis urgere, & primo verba illa, *Capellanus teneatur servire in divinis, cùm fuerint apposita à fundatore tanquam diversa à Missarum celebratione*, utique in Ecclesia collegiata nihil aliud videntur posse importare, quàm recitationem horarum Canonicarum. Quod satis probatur ex constitutione Bonifacii VIII. *in c. unico, de Cler. non resid. libro* 6. ubi Pontifex agens de Canonicis, qui tenentur in choro horas Canonicas recitare, utitur propriis verbis hujus fundationis ibi Ipsis Ecclesiis in divinis officiis deservire. Si igitur verba, *deservire in divinis*, in collegiata important servitium chori; ergò Capellanus tenetur per seipsum inservire, cum servitium chori non possit adimpleri per substitutum, ex dictis in secunda conclusione.

Secundò ex vulgari modo intelligendi eorum, qui fun- 101
dant hujusmodi Capellanias in Cathedralibus; & collegiatis, residentia intelligitur de personali, juxta. *cap Conquerante, de Cler. non residen.* ut testatur Navarr. *consil.* 6. *num.* 2. *eod. tit.* Verbo autem, *resideant*, æquipollent sequentia
102 verba, videlicet interfit, cantet, vel serviat, ut per Navarr. *ibidem num.* 3. Undè cùm olim dubitatum esset in Sacra
103 Congregatione an habens Capellam, cui in fundatione injunctum fuerat onus celebrandi Missas atque interessendi divinis officiis, teneretur residere, atque celebrare officia per seipsum; licet nihil decisum fuerit, tamen manu Cardinalis Carafæ adnotatum reperitur, Capellanum teneri per seipsum celebrare divina officia, quia interesse quispiam non potest per

substitutum, ad *c. unicum de Clér. non resident. lib. 6.*

104 Ultimò urget pro hac parte antiqua decisio Sacræ Congregationis. Siquidem fuit olim dubitatum an Capellaniæ in Ecclesia Cathedrali existentes, quarum reditus ex variis defunctorum relictis cum onere Missas aliquot, & divina officia celebrandi inter se tantùm distribuunt Capellani præsentes, qui onera prædicta per seipsos, & per alios presbiteros quoscumque persolvunt, reliquis Capellanis, qui præsentes non sunt, nihil percipientibus, personalem residentiam requirant, ita ut qui eas obtinent, ad residendum precisè etiam per privationem cogi possint, nonobstante consuetudine contraria: Sacr. Congregatio censuit teneri ad residentiam juxta formam Concilii.

Neque verò huic sententiæ videntur obstare argumenta su-
105 periùs in contrarium adducta: nam ad tria priora in ordine respondetur verba illa, *deservire in divinis*, esse intelligenda secundum subjectam materiam, ita ut si fuerint apposita infundatione Capellæ erectæ intra Ecclesiam, in qua horæ canonicæ non recitantur, tunc non importent servitium chori, quia subjecta materia id non patitur, sed sint referenda ad celebrationem divinorum extra chorum, juxta notata in *cap. 2. de vita, & honest. Cler.* Quod quidem servitium rectè fieri potest per substitutum, & in his terminis loquitur Lap. *allegat.* 35. & Rota *in dicta causa Romana Capellaniæ.*

Sin autem fuerint apposita prædicta verba in fundatione Capellæ intra Ecclesiam, in qua horæ Canonicæ recitantur, ut in casu præsenti, tunc benè important servitium chori, quia id suadet subjecta materia. Ad quod adducitur Gugliel. de Monte Lauduno relatus à Cardin. in *Clem. 1. §. Ne igitur sub num. 7. vers. Quinto quæro de celebrat. Missar.* cujus hæc sunt verba: *Expedit quòd psallendo intra Ecclesiam dicat Clericus officium juxta Psalmum, Benedicite Dominum, maximè in magnis festivitatibus, argum. cap. Si quis in Clero, 7. quæst. 1. & cap. Si quis extra Parochias, de consecrat. distinct. 1. Quod ultimum procedit in eo, qui habet beneficium in Ecclesia Collegiata, aliàs in non Conventuali, ubi est solus Sacerdos, & Clericus, hoc non potest observiari, & sufficit quòd Sacerdos, & Clericus dicant officium vel simul, vel separatim sine cantu; tamen bonum est ut in Ecclesia dicant.* Hæc ille Quibus accedit quod hoc casu fundator non dixit simpliciter, Capellanus teneatur deservirein divinis sed addit, teneaur deservire in divinis dictæ Ecclesiæ, atque ita fuit ab ipso contemplatum servitium non ipsius Capellaniæ, sed Ecclesiæ, in qua Capellania instituebatur quæ cùm sit collegiata habet precipuum servitium in psallendo horas Canonicas, ut in dicta Clem. 1. *de celebr. Missar.* ita ut proinde servire in divinis prædictæ Ecclesiæ nihil aliud sit, quàm choro interesse.

Non obstat quartum argumentum, quòd ex sententia Sac. Congr. præbendarius habens onus celebrandi, inserviendi in divinis in Cathedrali Ecclesia, non teneatur esseSacerdos.

Nam respondetur hinc non inferri quin teneatur divinis offi-
106 ciis personaliter interesse, ad hoc enim non requiritur ordo Sacerdotalis, ut in Clem. *Ut ii, de ætat. & qualit.* Boer. *decis.* 171. *num.* 1.

Sicut neque obstat contraria observantia, quia non est tanti 107
temporis, ut potuerit immutare statum Capellaniæ, juxta *c. Cum de beneficio, de præb. in 6.* Ac præterea est varia, quia Capellani interdum inservierunt etiam per seipsos, imò non nunquam fuerunt etiam punctati. Et nihilominùs cùm verba fundationis importent servitium chori, contraria consuetudo non valeret uti sublata à Concilio juxta decisionem S. Congreg. ultimo loco allegatam, *num.* 103.

DE ÆTATE ET QUALITATE,

Alexander III. Cantuar Archiepiscopo, & ejus Suffraganeis.

CAPUT III.

INdecorum est, ut hi debeant Ecclesias regere, qui non noverunt gubernare seipsos; cùm ad Ecclesiarum regimen tales personæ sint admittendæ, quæ discretione præemineant, & morum fulgeant honestate. Nolentes itaque sustinere, ut parvulis Ecclesiæ regimen committatur: Mandamus, quatenùs nemini intra annum quartumdecimum constituto, personatum cujuslibet Ecclesiæ concedere præsumatis. Scituri pro certo, quòd si contrariè præsumpseritis, quòd indè feceritis, irritabimus & inobedientiam vestram graviter puniemus.

SUMMARIUM.

1 MInori quatuordecim annis regimen Ecclesiæ committi non debet.
2 *Absurdum est ut carens monastica elevetur ad œconomicam, & carens œconomica ad politicam.*
3 *Pueri in quibus differant ab adultis.*
Matrimonium spirituale cum Ecclesia non contrahunt obtinentes beneficia simplicia.
5 *Verba*, regere & gubernare, *an, & in quo differant, & num. seqq.*
6 *Ethicæ divisio in Monasticam Oeconomicam, & politicam.*
7 *Collatio beneficii facta minori quatuordecim annis est ipso jure nulla.*
8 *Episcopus an possit dispensare super defectu ætatis ad beneficia.*
9 *Præpositura habens nudum ministerium aliquot beneficia conferendi approbatis ab Ordinario an possit conferri Clerico quatuordecim annorum, & numer. seqq. usque ad num. 17.*
10 *Dignitas non constituitur ex nudo ministerio conferendi beneficia.*
11 *Beneficium nullam habens jurisdictionem fori contentiosi, vel pœnitentialis non potest dici Curatum.*
12 *Consuetudine conferendi beneficia non Curata in minori ætate constitutis plurimùm defertur.*
13 *Jus conferendi beneficia potest competere majori annis quatuordecim tam ex privilegio, quàm ratione Ecclesiæ à qua collatio dependet.*
14 *Mulier succedens in officio habente jurisdictionem, & curam annexam, potest per seipsam administrare, ac beneficia conferre, & curam Viro committere capaci talis potestatis.*
15 *Pupillus major septennio potest præsentare, & in concursu præsentatus ab eo præfertur præsentato à tutore.*
16 *Jurisdictio sola sine obligatione residentiæ non efficit beneficium curatum.*
17 *Ordo sacer an eximat à patria potestate latissimè discutitur usque in fin.*
18 *Episcopalis dignitas jus patriæ potestatis soluit tam de jure civili, quàm canonico.*
19 *Ordines minores non liberant à patria potestate.*
20 *Referuntur Autores, & fundamenta pro opinione affirmativa, & num. seqq. usque ad num. 33.*
21 *Prælati, & qui alios tenentur regere, non debent esse sub potestate alterius.*

Contrarium, num. 53.
22 *Filius familias pater, cum sit in potestate alterius, filiam non habet in potestate, nec eam potest occidere cum adultero.*
23 *Tutor non debet esse sub tutela, nec curator sub cura.*
24 *Patria potestas quantùm ad jus publicum non curatur.*
25 *Jus publicum in sacris, in Sacerdotibus, in Magistratibus consistit.*
26 *Intellectus*, c. Cum voluntate, desent. excommunic. *& num. 48.*
27 *Ordo sacer liberat à servitute & num. 55.*
28 *Monstruosum est ut qui legitimus ad spirituales sit circa sæculares actus illegitimus remaneat.*
29 *Dignitas Patritiatûs, & Consulatûs jus patriæ potestatis soluit, & num 56.*
30 *Sacerdotali dignitati nulla dignitas sæcularis æquiparari potest, & num. 56.*
31 *Ordinibus sacris initiati, & illustres interdum æquiparantur.*
32 *Patria potestas solvitur per professionem regularem, & num. 58.*
33 *Referuntur Autores, & fundamenta opinionis negativæ, & num. 36. & seqq.*
Filius familias per sacrum ordinem non eximitur à patria potestate in rebus patrimonialibus, & profectitiis ibidem, & num. 41.
34 *Secùs in rebus Ecclesiasticis, & in his, quæ agit ratione ordinis, vel dignitatis, & num. 44.*
35 *Legitima debetur Patri in bonis profanis filii, non autem in Ecclesiasticis.*
36 *Ordo sacer non solvit omninò jus patriæ potestatis.*
Tollit tamen illius effectus ordini sacro improportionabiles, & incongruos, num. 44. & seqq. usque in finem.
37 *Intellectus*, cap Per venerabilem, in princip. qui fil. sint legit.
38 *Ordo Episcopalis supponit necessariò ordinem Sacerdotalem.*
39 *Jus patriæ potestatis à jure naturali sumpsit originem.*
40 *Et quoad vinculum naturale debet immutabile permanere.*
42 *Filius familias per sacrum ordinem non solvitur à naturali reverentia, quam tenetur patri exhibere.*
43 *Pater debet reverentiam filio Sacerdoti in oblationibus Confessionibus, & aliis spiritualibus.*
45 *Filius familias Clericus in beneficialibus, & aliis causis spiritualibus, & ab eis dependentibus sine autoritate Patris agere potest, & num. seqq.*
46 *Si major sit quatuordecim annis agit per se, vel per Procuratorem; Si minor, per Procuratorem datum ad lites autoritate Judicis Ecclesiastici.*
47 *Pater percutiens filium in sacro ordine constitutum excommunicationem incurrit.*
49 *Prælatus excommunicatus est, si correctionis causa faciat percuti Clericum per Laicum.*
50 *Pater ob nimiam egestatem distrahere non potest filium in sacris constitutum.*
51 *Filius familias per sacrum ordinem eximitur à potestate Patris quoad peculium adventitium & quæsita post clericatum.*
52 *Licèt aliàs de illis testari non possit etiam permittente patre.*
53 *Filius familias Presbiter quidquid acquirit ex causa adventitia & non contemplatione Sacerdotalis officii, acquirit sub pleno jure.*
54 *Quisquis habet alium sub se, necesse est ut recognoscat alium super se, excepto Papa.*
55 *Patria potestas in quibus differat à Dominicali.*
56 *Sacerdotalis dignitas est eminentior qualibet dignitate sæculari quantùm ad spiritualia.*
57 *Patria potestas sicut solvitur per dignitatem patritiatûs & consulatûs in temporalibus, ita solvitur per dignitatem Sacerdotalem in spiritualibus.*
18 *Professio regularis cur magis solvat jus patriæ potestatis, quàm sacer ordo.*

INdecorum. Regimen Ecclesiæ minori quatuordecim annis
1 committi non debet. Hoc dicit. Et sunt tres partes. Prima ponit exordium, & causas mandati. Secunda mandatum, ibi, *Nolentes*: Tertia communicationem irritationis & pœnæ, ibi, *Scituri.*

Nota primò minores quatuordecim annis non esse habiles ad beneficia sonantia in nomen rectoriæ, etiamsi curam non habeant animarum; nam de his propriè loquitur hæc decretalis, ut indicat, ibi, *regere*, & ibi, *regimen*, nec non ibi, *personatum.* Et advertunt Joan. Andr. *num. 4. in ver. Regimen*, Anton. de Butr. *num.* 7. & Card. in 2. *oppositione.* Idem firmat Abb. post Joan. Calderin. in capite *Super inordinata, num.* 12. *infrà de præb.* Guillel. de Benedict. *de repet. cap. Raynutius, vers. Adjectæ impuberi, num.* 60. *de testament.* & Lambert. *de jurepatr. lib. 2. par. 1. art. 6. quæst. 7. num.* 5. Secùs autem est si non sonent in nomen Rectoriæ, sed sint beneficia in Ecclesia; quia tunc si maturitatem consilii non requirant, ut sunt Capellæ, satis est septimum annum exegisse, secundum Abbatem *loco citato.* Rationem diversitatis habes hic in littera quia scilicet indecorum est, ut regant Ecclesias, qui non noverunt gubernare seipsos. Sic institut de *excusat tutor. §. Minores, l. fin. C. De legit. tutel. & l. sic eveniet. ff. De adulter.* Nemo enim teste Aristotele 3. *Ethicor.* juvenes esigit duces, eò quod non consitat esse prudentes. Et stultum est ut aliis imperet qui sibi ipsi imperare non potest, ut ait Socrates hic relatus à Joan. Andr. *num.* 3. *in ver. Noverunt.* Bellam. *num.* 1. & Cardin. *in 2. notab.* Rursùs ut
2 inquit Joannes Monach. in *præfatione sexti num.* 4. *Absurdum est ut carens monastica, quæ docet seipsum regere, elevetur ad œconomicam, ut hic & carens œconomica elevetur ad politicam.* §. *Necesse* 47. *dist.* & 48. *dist. in princ.* arg. *l. Ut gradatim, primo respon.* & *l. Honor*, §. *Gerendorum, ff. De muner & honor.*

Sed hodiè hæc differentia sublata est jure novissimo Concilii Tridentini in *cap. 6. sess.* 23. quo minores annis quatuordecim redduntur inhabiles ad beneficia, nec distinguitur an sonent in nomen Rectoriæ, vel sint beneficia in Ec-
3 lesia.

Porrò inter pueros & adultos complures sunt differentiæ, 3
secundum Hostiens. *num.* 11. nam pueri testari non possunt, adulti possunt, *l. 1. ff. De test.* Item illi non obligantur juramento; hi verò obligantur, *cap. Pueri*, & *cap. Parv. 22. q.* 5. Undè & tenet contractus adolescentis juramento firmatus, *lib.* 1. & Authen. *Sacram. puberum, C. si adverf. vendit.* & notatur in *cap. cùm contingat, infrà de jurejurand.* Item pueri non sunt habiles ad Matrimonium contrahendum; adulti verò habiles sunt sivè agatur de carnali, ut in *c. Puberes infrà de desponf. impub.* sivè, de spirituali, id est professione Regulari, ut in *cap. Ad nostram, cap. significatum, cap. cùm simus, infrà de regul.* Et summatim majores annis quatuordecim discretionem habent & consensum perfectum; ut in *d. c. cùm virum*, & in *cap.* 1. *De regul. lib.* 6. & in Clem. *eos eod. tit.*

Moderni *de re beneficiaria lib. 2. q.* 49. *n.* 19. assignant 4
aliam rationem cur Concilium Tridentinum hac in parte recesserit à juris communis dispositione, & voluerit ad beneficium non sufficere septennium, ut priùs videlicet, quia inter beneficiatum, & Ecclesiam spirituale Matrimonium contrahitur, quod maturiorem exigit ætatem, allegant *c. Sicut in unaquaque*, ubi gloss. & DD. 21. *q.* 2. Verum hæc ratio infirma est, quia spirituale conjugium contrahitur tantùmmodo inter Episcopum, seu Prælatum & Ecclesiam. Et de Prælato intelligitur *d. c. Sicut in unaquaque*, secundum Laurent. Archid. & Bellamer exponentes verbum, *Præsbiterum*, id est Prælatum Rectorem. Et in Episcopo loquuntur, *c. Sicut vir*, & *c. Sicut alterius*, 7. *q.* 1. *c.* 2. *& per totum suprà de translat. Episcop.* At verò inter Rectorem, & Ecclesiam non curatam, de qua loquitur hæc Decretalis, propriè spirituale conjugium non contrahitur, ut notat gloss. 1. in *c. Quia propter, suprà de elect.* Butr. in *c. fin. num.* 15. *de postulat. Prælator.* & Card. Turrecrem. post D. Thom. in *d. capite Sicut alterius, n.* 2. & 5.

Secundò nota differentiam inter verbum, *regere* & *gu-*
5 *bernare*, nam regere propriè refertur ad alios, gubernare ad se ipsum. Undè refert Butrius *num.* 2. ut gubernare
6 respiciat partem œconomicam, regere respiciat politicam. Sed certè si verbum, *regere*, refertur ad se: Ergò non respicit œconomicam, sed monasticam, quæ est prima pars Ethicæ: seu moralis philosophiæ: nam ut docet Joan Mon. *in præfatione Sexti, numer. 3. vers. Nam cum Ethica dicta est*, monastica agit de regimine sui ipsius, œconomica de regimine domûs, & politica de regimine civitatis. Quæ divisio est ex mente Aristot. 6. *Ethicorum. c.* 8. Eamque similiter ponit, & prolixius explicat Joannes Andreas in *proœm. Decretal. num.* 29. dicens: *est autem Ethica, quæ habet mores informare, & virtutibus ornare, & dividitur in tres partes. Est Ethica monastica, quæ docet quem regere seipsum. Undè dicitur Monastica, quæ curam sui gerens se virtutibus exornat, nihil in vita committens, quo non gaudeat, nihil faciens pœnitendum. Oeconomica docet patrem familias benè regere familiam; familiaris enim officii curam mediocri dispositione componens benè distribuit. Politica ad Rectores urbium spectat, docens Rempublicam benè regere; nam Reipublicæ curam suscipiens cunctorum salvi medetur suæ prudentiæ solertia, justitiæ libra fortitudinis stabilitate, ac temperantiæ patientia.* Hæc ille.

Tu dic verba, *regere, & gubernare*, esse sinonima, & promiscuè usurpari tam in ordine ad se ipsum, quàm ad alios, ut de verbo regere, in ordine ad seipsum est textus.

Undè Philosoph. *de regimin. Princip. Seipsum regere Sum-*